

بررسی و تبیین آثار محمدکاظم هزارجریبی

دکتر سید مجتبی میردامادی^۱ و علی قنبریان^۲

۱. کمیّت و کیفیت آثار

تألیفات هزارجریبی به هر دو زبان فارسی و عربی می باشد ولی چنانچه از دو فهرست ایشان که نسخه های خطی آن در کتابخانه طبسی در شهر قم می باشد به نظر می رسد، اکثر تألیفاتش به زبان فارسی می باشد و چنانچه خود گوید: «رسائل فارسی، زیاده برسی عدد است.»^۳ و در جایی دیگر از فهرست گوید: «جمع عدد ایات کتابهای عربی صد هزار بیت است و عدد ایات جمع کتابهای فارسی از بزرگ و کوچک صد و نود و دو هزار بیت است به حسب تخمین فقیر - والله العالم بالحق والصواب - همه آنها از عربی و فارسی سیصد هزار را به هشت هزار کم است.»^۴

در کتاب دنا و فهرست نسخه های خطی حوزه مروی و در فهرست کتابخانه آیت الله بروجردی و فهرست نسخه های خطی کتابخانه آیت الله گلپایگانی و فهرست کتابخانه ملک، به

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه تهران / سطح ۴.

۲. سطح ۳، دانشجوی دکتری دانشگاه تهران.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

خط مرحوم هزارجریبی نسخه‌ای وجود ندارد و تاکنون فقط در کتابخانه مجلس نسخه‌هایی را یافتیم که کتابت بدست خودش بوده است.

هزارجریبی علاوه بر تألیف، در ترجمه متون نیز آثاری را از خود به یادگار گذاشته است، همچون:

الاربعون حدیثاً. (چهل حدیث)

ترجمان لغات القرآن المجید.

ترجمه اعتقادات مولانا جناب آخوند ملا محمد باقر مجلسی.

جدلیه.

الحجة البالغة فی شرح الاحادیث القدسیه / ترجمه احادیث قدسی / حجة بقية الله / تحفة بقية الله.

حدیث عنوان بصری. (ترجمه)

الدرر الصافية والحكمة الشافية / درة صافية وحكمة شافية / الدرر الصافية فی ترجمة بعض الكلمات القصار لأمیر المؤمنین.

دوازده کلمه از تورات. (ترجمه)

در ارتباط با آثار هزارجریبی سؤالاتی مطرح می‌گردد که عبارتند از:

۱. آیا ترجمه احادیث قدسی و حدیث قدسی و احادیث قدسیه یکی است؟

۲. آیا رساله عدلیه و جبر و اختیار یکی است؟

۳. آیا ترجمان لغات القرآن المجید همان ارشادالصبيان است؟

۴. آیا تذکرة الغافلین و تنبیه الغافلین و هدایة الغافلین یک کتاب هستند؟

جواب این سؤالات در صورتی معلوم می‌گردد که نسخه‌های خطی مربوطه بررسی و کنکاش گردد.

۲. محمد کاظم بن محمد نصیر هزار جریبی

هزارجریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع (۱۲۳۴؟ ق) می‌باشد و همنامی دارد که در برخی از نوشته‌ها رساله‌هایشان به اشتباه به یکدیگر نسبت داده شده است و ایشان محمد کاظم بن محمد نصیر هزار جریبی است که دارای حاشیه حاشیه الشیروانی علی المعالم و کشکول است و

نسخه‌ای را هم استنساخ کرده است با مشخصات ذیل:

تهران، ملى ش: ۹۸۳۱-۵، عنوان و نام پديد آوز: حاشیه معالم الاصول [نسخه خطی] / نویسنده متن: حسن بن زین الدین ابن شهید ثانی؛ شارح: رفیع الدین معروف به خلیفه سلطان، وضعیت استنساخ: محمد کاظم بن محمد نصیر الهزار جریبی؛ اواسط ذی قعدة الحرام سنه ۱۲۱۳ق، آغاز: بسمله و به ثقتی، الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله الطاهرين فيقول الفقير الغريق في بحر العصيان والمشرف بالشهاب الله ثانی سیدی شباب اهل الجنان المدعو خلیفه سلطان عفی عنه... انجام: افتاده... فی ذلك تجویزنا العمل بما قال الاخر لمن لا يظهر علیه الخطاء وان كان خطاء فی الواقع والحاصل ان التخییر فی العمل لیس قولاً ثالث... مشخصات ظاهری: ۴۱ برگ، ۲۰ سطر، اندازه سطور: ۸۰×۱۷۰، راده گذاری شده؛ قطع: ۲۲۰×۱۳۰، معرفی نسخه: برای معرفی بنگرید به شماره ۷۲ع همین فهرست. انتهای نسخه افتاده و نسخه ناتمام است و از برگ ۳۵ پ تا ۴۱ پ بیاض مانده است، توضیحات نسخه: نسخه بررسی شده. اسفندماه ۱۳۸۹ برخی اوراق دارای آثار رطوبت است، نسخه ناقص و انجام افتاده است، زبان: عربی، موضوع: اصول فقه شیعه.^۱ و نسخه‌ای دیگر وجود دارد که ایضاً ایشان استنساخ کرده است و در مورد آن چنین آمده است:

تهران، ملى ش: ۹۸۳۱-۵، عنوان و نام پديد آوز: معالم الدین و ملاذ المجتهدین [نسخه خطی] / حسن بن زین الدین شهید ثانی، وضعیت استنساخ: محمد کاظم بن محمد نصیر الهزار جریبی؛ اواسط ذی قعدة الحرام سنه ۱۲۱۳ق، آغاز: بسمله و به ثقتی، الحمد لله المتعالی فی عز جلاله عن مطارح الافهام فلا یحیط بکنه العارفون المتقدس... و بعد فان اولی مانفقت فی تحصیله کوز الاعمال و اطالت التردد بین العین... انجام: ... ان احتمال التقیه علی ما هو المعلوم من احوال الائمة اقرب و اظهر و ذالک کاف فی الترجیح فکلام الشیخ عندی هو الحق.

انجامه: وکان الفراغ من تسوید هذه النسخة الشریفه فی اواسط شهر ذی قعدة الحرام حول ثبته و عشرة و مأتین بعد الالف من الهجرة النبویه المصطفویه علیه وآله افضل الصلوة و اکمل التحیيات و انا العبد العاصی محمد کاظم بن محمد نصیر الهزار جریبی الهم اغفر لی و لوالدی و

۱. سایت کتابخانه ملى ایران.

احسن الیہما والی تم تم، مشخصات ظاہری: (۱۲۷-۴۲ برگ)، ۱۸ و ۱۹ سطری، اندازه سطور: ۱۵۰×۸۰؛ قطع: ۲۱۵×۱۲۵، مشخصات ظاہری: تزئینات متن: بعضی کلمات به سرخی نوشته و روی برخی کلمات و عبارات نیز به سرخی خط کشیده شده است.

نوع و تزئینات جلد: مقوایی با روکش تیماج زرشکی رنگ حاشیه زنجیری و تزنج کوچک زرین در وسط آن، یادداشت های تملک: در برگ ۱۲۶ پ یادداشت تملک به نام عبدالکریم ابن حاجی ملا مهدی جزئی اصفهانی به تاریخ ۱۲۸۷ مشاهده میشود و نیز در حاشیه همین برگ گناهان کبیره آمده است

شکل و سجع مهر: در برگ ۱۲۷ پ دو مهر بیضوی با سجع کریم مشاهده میشود، نسخه بررسی شده. اسفند ماه ۱۳۸۹، دارای آثار رطوبت و بعضی اوراق نیز وصالی شده است، زبان: ربی. «^۱

۳. فواید تصحیح آثار هزارجریبی

از دستاوردهای تصحیح و احیاء آثار هزارجریبی می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

شناسایی نسخه های هزارجریبی. زیرا که تاکنون به صورت عمیق و همه جانبه آثار وی تبیین نگردیده است.

شناسایی منظومه فکری وی.

بررسی ارتباط و نقطه نظر هزارجریبی با مسأله غلو در مورد اهل البیت.

بررسی ارتباط و نقطه نظر هزارجریبی در ارتباط با عرفان و فلسفه و اشخاصی چون مولوی و حافظ و...

کمیت و کیفیت تأثیرپذیری ایشان از اساتید و بزرگانی همچون: استاد الکل وحید بهبهانی، علامه بحر العلوم، سید علی طباطبایی صاحب ریاض و حکیم ملا محمد بیدآبادی متوفای ۱۱۹۷ قری.

۴. آثار منتخب جهت تصحیح

از میان آثار هزارجریبی، اسامی که در ذیل می آید جهت تصحیح و احیاء مناسب تر می باشند و تا حدی بیانگر منظومه فکری ایشان می باشند.

۱. احتجاجیه

۲. آداب العشرة.
۳. آداب نماز یومیّه و دعای منقوله.
۴. اثبات الصانع و اصول دین:
۵. افضلیت ائمه از انبیاء (تفضیل الأئمة علی غیر جدّهم من الأنبياء).
۶. افلاکیّه.
۷. اقناعیّه: این کتاب را حقیر با آقای علی کریمی تصحیح و منتشر کردم.
۸. الزام الملحدین در مطاعن ملای رومی و غیر او.
۹. برهانیه کوچک [با عنوان « البراهین الجلیّة فی تفضیل آل محمد علی جمیع البریّة »]: این کتاب را حقیر با آقای علی کریمی تصحیح و منتشر کردم.
۱۰. برهانیه (بزرگ).
۱۱. تاریخیه فی مقدار اعمار سادات البریّه.
۱۲. تحفة الاخیار.
۱۳. تحفة المجاور.
۱۴. تحفة بقیة الله.
۱۵. تذکرة الغافلین [با عنوان تنبیه الغافلین] و در آن مذکور است نصایح قدسی و مواعظ حضرت رسول - صلی الله علیه و آله - و ائمه معصومین - علیهم السلام - و سایر مواعظ. (عربی)
۱۶. تذکرة المعاد و مشتمل بر احوال مرگ و قبر و سؤال و برزخ و قیامت و حوض و صراط و میزان و بهشت و نعیم آن و جهنّم و نکال آن. (عربی)
۱۷. ترجمه اعتقادات مولانا جناب آخوند ملا محمدباقر مجلسی.
۱۸. ترجمه حدیث عنوان بصری.
۱۹. تفسیر [رساله] تبرائیّه.
۲۰. توحید: این کتاب را حقیر با آقای علی کریمی تصحیح و منتشر کردم.

۲۱. جدلیّه: کتاب آقا سید محمد مهدی طباطبائی است که احتجاج بر گروه یهود نموده به تورات و ایشان را ملزم گردانیده است. ایشان استاد هزارجریبی است و هزارجریبی رساله استاد را به فارسی ترجمه کرده است.
۲۲. جواهر الاخبار و معتقد الاخیار.
۲۳. چهل حدیث.
۲۴. خواص القرآن.
۲۵. درراخبار.
۲۶. دعائم الاسلام.
۲۷. دوازده کلمه از تورات (ترجمه).
۲۸. رافعة التوهم.
۲۹. رسائل.
۳۰. روحیه.
۳۱. سلمانیه.
۳۲. شبهات واهیه.
۳۳. عدلیّه (جبر و اختیار): این کتاب را حقیر با آقای علی کریمی تصحیح و منتشر کردم.
۳۴. فوائد لطیفه.
۳۵. فوائد التنزیل در زمینه اخبار و فضیلت قرآن. (عربی)
۳۶. کاشف العدل: این کتاب را حقیر با آقای علی کریمی تصحیح و منتشر کردم.
۳۷. کنزالفوائد.
۳۸. گنج الشفاء و رافع الدعاء
۳۹. مباحله با مخالف حق و کیفیت نفرین و لعن ایشان.
۴۰. مجمع الفضایح لارباب القبایح.
۴۱. محک الایمان.
۴۲. محک النبیین فی شأن امیرالمؤمنین علیه السلام.

۴۳. مرشد الصبیان الی تلاوة القرآن (ارشاد الصبیان الی تلاوة القرآن)

۴۴. معراجیه.

۴۵. مناجات قرآنیه.

۴۶. مناظره امام صادق (ع) با زندیق.

۴۷. منبّه الجهّال علی وصف رییس اهل الضلال.

۴۸. منبّه الجهّال وردّ بعضی صوفیه.

۴۹. منبّه العوام علی وجوب تقلید النّائب العام عند خفاء الامام - علیه السلام -.

۵۰. منبّه المغرورین در مذمت تصوّف و فلسفه و ذکر مشایخ ایشان.

۵۱. منهاج العابدین در ادعیه می باشد. (عربی)

۵۲. وضو و نماز.

۵۳. هداية الغافلین.

۵. آثار نایاب

رساله‌هایی از هزارجریبی می باشد که نام و اوصاف آن در فهرست‌ها و تذکره‌ها ذکر گردیده اما نامی از آن‌ها در مراکز و کتابخانه‌هایی که دارای نسخه‌های قدیمی می باشند، نیست. در مورد این کتاب‌ها چندین احتمال داده می شود:

با عناوین دیگری در کتابخانه‌ها موجود می باشند که این امر محتمل است به ویژه آنکه برخی از کتب هزارجریبی دارای اسامی متعدّد می باشند.

در کتابخانه‌هایی هستند که هنوز سازماندهی و مرتب نشده و اسامی کتاب‌ها را منتشر نکرده‌اند مانند: کتابخانه مرحوم شیخ عبدالحسین تهرانی در کشور عراق.

به مرور زمان و عدم توجّه و سهل انگاری از بین رفته‌اند.

اسامی این کتب در ذیل آورده می شود و چنانچه با تحقیقات بعدی، حقیر از این کتب و مکان نگهداری آن‌ها مطلع گردم، به صورت کتاب و یا مقالات متذکر خواهم شد.

۱. آداب نماز یومیّه و دعای منقوله در آن:

که به زبان فارسی است و قریب به دویست بیت است.^۱

۲. احتجاجیه:

رساله احتجاجیه است که به زبان فارسی بوده و آن هزاربیت است.^۲

۳. اخلاق:

هزارجریبی کتابی در اخلاق به زبان عربی دارد که در مورد آن گوید: «... ویک جلد آن در اخلاق است و آن دوازده هزاربیت است. و آن اول تألیف فقیر بود و در آن قدری از کلام سنّیها را ایراد نمود لهذا در سدد^۳ تعدّد آن نسخه برنیامدم و آن را کأن لم یکن انگاشتم و آن دوازده هزاربیت است.»^۴

۴. ارشاد الصبیان الی تلاوة القرآن (مرشد الصبیان الی تلاوة القرآن):
به زبان فارسی بوده و آن زیاده بر هفتاد بیت است.^۵

۵. الزام الملحدین:

که به زبان فارسی است و در ردّ صوفیه و آن پانصد بیت است.^۶

۶. تبری:

هزارجریبی رساله دیگر در تبری نوشته شده است، قریب به هزاربیت است.^۷

۷. تحفة العابدین:

و آن زیاده بر دوازده هزاربیت است.^۸

۸. ترجمه الاعتقادات نوشته علامه مجلسی (ره).^۹

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. صحیح: در سدد.

۴. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۵. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۶. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۷. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۸. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

رساله ترجمه اعتقادات مولانا جناب آخوند ملا محمد باقر مجلسی - رضوان الله علیه - است
و آن هزار بیت است.^۱

۹. ترجمه حدیث عنوان بصری.^۲

۱۰. تفسیر [رساله] تبرائیه:

که به زبان فارسی است و آن قریب به هزار بیت است.^۳

۱۱. تقریراتی در اصول فقه:

از شاگردان هزار جریبی، شیخ ابوتراب بن محمد سلیم ساروی مازندرانی است که تقریراتی از
درس اصول استادش مولی محمد کاظم داشته است.^۴

تقریراتی در اصول فقه به قلم شیخ ابوتراب بن محمد سلیم ساروی (قرن ۱۳) به یادگار مانده که
علامه تهرانی^۵ در ذریعه، مقرر آن را ملا محمد کاظم هزار جریبی شناسانده ولی در طبقات، نام
مقرر را محمد کاظم بن محمد مازندرانی معرفی کرده است.^۶

۱۲. الدرر الصافیة والحکمة الشافیة = درة صافیة و حکمت شافیة = الدرر الصافیة فی ترجمة
بعض الکلمات القصار لأمیر المؤمنین

۱۳. ضروریات دین:

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۸

۱۴. عقائد حیدریه و معارف دینی:

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. پنهان تراز پنهانی؛ یادنامه فقیه اهل بیت علیهم السلام حضرت آیت الله حاج سید محمد علی حائری
طبسی «فهرست نسخه های خطی کتابخانه امام رضا علیه السلام»، ص ۳۰۹.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. <http://www.emamat.ir>

۵. محمد حسن آقا بزرگ تهرانی، الذریعه الی تصانیف الشیعه، ج ۴، ص ۳۶۹.

۶. محمد حسن آقا بزرگ تهرانی، طبقات اعلام الشیعه؛ الکرام البرره، ج ۱، ص ۲۸ و ج ۳، ص ۲۷۱.

۷. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۸. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

این کتاب را در شرح حدیثی از امیرالمؤمنین (علیه السلام) در باب توحید در یک مقدمه و دو باب مبدأ و معاد و خاتمه ای به نگارش در آورده و ابتدایین المرشدین نامیده و بعداً نامش را تغییر داد.^۱

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۲

۱۵. عوالم:

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۳

۱۶. غایة العارفین:

به زبان عربی بوده و و مشتمل است بر اخبار توحید و صفت عرش و کرسی و ملائکه و اخبار بعضی و آن دوازده هزار بیت است از عذابی که بر امم سابقه نازل شده و دلالت می کند بر عظمت و سطوت مالک خلق.^۴

۱۷. الغیة للحجة علیه السلام:

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۵

که احتمال دارد با کتاب ابواب احوال صاحب الزمان علیه السلام مشترک باشد و در دو جلد به نگارش درآمده است.^۶

۱۸. فصل الخطاب:

به زبان عربی بوده و و آن مشتمل است بر احتجاج خالق بر خلق و احتجاج حضرت رسول - صلی الله علیه وآله - بر کفار و براهل ادیان مختلف و احتجاج ائمه علیهم السلام و اصحاب ایشان و علمای ملت ایشان بر مخالفین و ملاحده و آن پانزده هزار بیت است^۷ و آن را برای امتثال امر جناب مولانا آقا

1. <http://www.emamat.ir> .

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

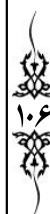
۳. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۵. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

6. <http://www.emamat.ir> .

7. <http://manuscripts.ir>.

آقا سید محمد - ائیده الله - خلف العلماء الصالحین و خلف الاستاد - رضوان الله علیه و علیهم
- نوشته است.^۱

مرحوم علی دوانی در مفاخر اسلام، در مورد ایشان چنین آورده:
«در فوائد الرضویه به عربی نقل می کند که وی عالمی فاضل و از شاگردان محقق بهبهانی و از
علمای عصر علامه بحر العلوم بوده است کتابی در احتجاج به نام فصل الخطاب دارد که شبیه
احتجاج طبرسی است.»^۲

۱۹. فوائد التنزیل:

به زبان عربی بوده و اخبار و فضیلت قرآن در آن مسطور است و آن هزار بیت است.^۳

۲۰. مباحله با مخالف حق (مباحله با اهل باطل):

و کیفیت نفرین و لعن ایشان است که به زبان فارسی بوده و آن شصت بیت است تخمیناً.^۴

۲۱. مجمع الدرر در فضایل حضرت امیرالمؤمنین - علیه السلام:

و آن دو مجلد است، هر جلد آن دوازده هزار بیت است.^۵ مجمع الدرر فی فضائل حیدر علیه
السلام، این کتاب عربی و مبسوط است و موضوع آن کرامات امیرالمؤمنین (علیه السلام) در
حیات و بعد از وفات می باشد.^۶

در فضایل حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام است، که تخمیناً عدد ایات آنها بیست و چهار هزار و
پانصد بیت است.^۷

۲۲. مناجات قرآنیه:

قریب به صد بیت است.^۱

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. علی دوانی، مفاخر اسلام، ج ۹، ص ۳۴۵-۳۴۶.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۵. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۶. <http://www.emamat.ir> . 6

۷. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲۳. منته العوام علی وجوب تقلید النائب العام عند خفاء الامام علیه السلام: که به زبان فارسی بوده و آن صد بیت است.^۲

۲۴. منته المغرورین:

به زبان فارسی است و در ردّ صوفیه و فلسفه و آن سه هزار بیت است.^۳

۲۵. منهاج العابدین:

به زبان عربی بوده و در دعا و آن چهار هزار بیت است.^۴

۲۶. النقمات النازلة:

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۵

۲۷. یوحنا:

شماره نسخه: ۱۲۳۹، رساله یوحنا (۳۶ گ).^۶

۶. آثار تصحیح شده تاکنون:

هشت رساله از رساله‌های هزارجریبی توسط برخی از محققین تصحیح گردیده است که در ذیل به آن‌ها اشاره می‌گردد:

۱. اقناعیه:

توسط حجت الاسلام علی قنبریان و آقای علی کریمی تصحیح گردیده است.

۲. برهائیه کوچک [با عنوان « البراهین الجلیّة فی تفضیل آل محمد علی جمیع البریّة »]:

توسط حجت الاسلام علی قنبریان و آقای علی کریمی تصحیح گردیده است.

۳. توحید:

۱. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۵. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۶. رضا استادی، فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، ج ۲، ص ۷۲.

این کتاب را حقیر با آقای علی کریمی تصحیح و منتشر کردم.
۴. عدلیه (جبر و اختیار):

این کتاب را حقیر با آقای علی کریمی تصحیح و منتشر کردم.
۵. کاشف العدل:

توسط حجت الاسلام علی قنبریان و آقای علی کریمی تصحیح گردیده است.
۶. فهرست خودنوشت:

در کتاب جشن نامه آیت الله رضا استادی که به کوشش رسول جعفریان از سوی کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران در سال ۱۳۹۳ در ۱۰۸۰ صفحه منتشر شده است، مقاله ای از آقای علی اکبر صفری با نام «فهرست خودنوشت ملا محمد کاظم هزار جریبی» آمده است که دو فهرست خودنوشت آیت الله هزار جریبی که در کتابخانه طبسی (این کتابخانه در شهر قم بوده و نام دیگرش مکتبه امام رضا علیه السلام می باشد) موجود می باشد، به شماره ۶۰۰/۱۵ و ۴۷۱/۲ در آن تصحیح و احیاء گردیده است.^۲

۷. کاشف الغلو و هادی اهل العلو:

کلام و اعتقادات / فارسی

الف) (قم - طبسی ش: ۳۰۷/۶) / ابن شیخ محمد ارومیه ای / نسخ / پنجشنبه ۳ شوال ۱۲۳۶ / ۷ برگ / [ف مخ: ۱-۳۸۴]

ب) (مشهد - رضوی ش: ۷۱۵۵) / نسخ / ۱۲۳۶ / [الفبایی ف: ۴۵۵]

پ) (قم - طبسی ش: ۶۰۰/۱۳) / از اول تا آخر / نسخ / قبل از ۱۲۳۷ / ۶ برگ / [ف مخ: ۱-۳۸۳] ^۳ نسخه شماره: ۶۰۰/۱۳ توسط آقای جويا جهان بخش تصحیح گردیده است و در کتاب مزدک نامه به چاپ رسیده است.^۴

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۷، ص ۱۲۴۹.

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۸، ص ۳۷۲.

۴. رجوع شود به: جهانبخش، جويا، ۱۳۹۱، ملا محمد کاظم هزار جریبی و دو رساله غلو ستیزانه اش، مزدک نامه ۵ (یادبود پنجمین سالگرد درگذشت مهندس مزدک کیان فر)، ناشر: انتشارات پروین استخری، به کوشش: پروین

۸. منبه الملحدين في رد الغالين:

(قم - طبسی ش: ۶۰۰/۱۲) / از اول تا آخر / نسخ / ۱۲۳۷ / ۳ برگ / [ف مخ: ۲-۵۳۵]¹
نسخه شماره: ۶۰۰/۱۲ توسط آقای جويا جهان بخش تصحيح گردیده است و در کتاب
مزدک نامه به چاپ رسیده است.²

۷. آثار يافت شده در مراکز نگهداری نسخ خطی

۱. آداب العشرة:

اخلاق / فارسی

آداب العشرة به زبان فارسی بوده و آن سیصد بیت است.³

(الف) (قم - طبسی ش: ۳۶۶/۲) / نسخ / محمد علی ولد شاطر / تقی / ۲۰ جمادی الاول
۱۲۹۱ / ۸ برگ / {ف مخ-۱-۳}⁴

۲. ابواب احوال صاحب الزمان:

تاریخ معصومین / فارسی

(الف) (تهران - الهیات ش: ۲۲۳) / جلد دوم، درسگذشت امام دوازدهم. / نسخ / عبدالرحیم
/ بی تا / ۲۷۲ برگ / {ف: ۲}⁵

۳. اثبات الخلافة:

کلام و اعتقادات / فارسی

(الف) (قم - مرعشی ش: ۷۱۹۹) نسخ / بی تا / ۲۳۲ برگ / {ف: ۱۸-۳۳۵}¹

استخری و جمشید کیان فر، تهران، چ اول، ص ۵۱-۱۱۰.

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۱، ص ۹۵.

۲. رجوع شود به: جهانبخش، جويا، ۱۳۹۱، ملاحمد کاظم هزارجریبی و دورساله غلو ستیزانه اش، مزدک نامه ۵
(یادبود پنجمین سالگرد درگذشت مهندس مزدک کیان فر)، ناشر: انتشارات پروین استخری، به کوشش: پروین

استخری و جمشید کیان فر، تهران، چ اول، ص ۵۱-۱۱۰.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۱، ص ۴۴.

۵. همان، ج ۱، ص ۱۰۹.

اثبات الخلافه، فارسی در چند باب که در مورد زندگی امیرالمؤمنین علیه السلام و معجزات و کرامات و شهادت ایشان که در این کتاب سعی شده است خلافت بلا فصل ایشان را اثبات بنمایند.^۲
آغاز: «الحمد لله رب العالمین... چون بعضی از گمراهان که حق را از باطل و باطل را از حق ندانسته».

انجام افتاده: «چون به نزدیک آمد مرد پیری دیدم با جثه عظیم...».
نسخ، عناوین شنگرف یا نوشته نیست، در حاشیه تصحیح شده است، جلد تیماج نیلی.
۲۳۲ برگ، سطور مختلف.^۳

۴. اثبات الصانع و اصول دین:

کلام و اعتقادات / فارسی

الف) (قم - مسجد اعظم ش: ۴۱۴/۱) / نستعلیق / بی تا / ۱۸ برگ / {ف: ۱-۳۱}^۴
احتجاجات النبی (ص):

ب) (قم - طبسی ش: ۴۷۱/۳) نسخ / بی تا / ۵۰ برگ {ف مخ-۱-۱۷}^۵
۵. احادیث ملحقه:

الف) نسخه شماره ۴۳۷۰ کتابخانه آیت الله مرعشی.
۶. الاربعون حدیثاً (چهل حدیث):

چهل حدیث است که به زبان فارسی است و آن زیاده بر صد بیت است.^۶
الف) (شیراز - شاه چراغ ش: ۲۵۰۴۳/۳) / نسخ / قرن ۱۳ / ۱۰ برگ (۱۶۳-۱۷۳) /
{ف: ۳-۱۲۹}

۱. همان، ج ۱، ص ۱۳۵.

۲. <http://www.emamat.ir>

۳. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۸، ص ۳۳۵.

۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۱، ص ۱۴۰.

۵. همان، ج ۱، ص ۳۴۰.

۶. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

(ب) (یزد - وزیری ش: ۹۶۸/۳) نسخ / قرن ۱۳ / ۹ برگ (ف: ۲-۷۹۶)

(پ) (تهران - مجلس ش: ۴۵۲۷/۱۲) نسخ / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / ۱۲۳۵ / ۴ برگ (۱۸۸-۱۹۲) / {ف: ۱۲-۱۹۷}¹

فارسی، محل کتابت: کربلا، سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۱۸۸ پ - ۱۹۲ پ، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که علمای شیعه و علمای اهل سنت حدیثی از حضرت رسالت پناه...، انجام: و چهل و دویم رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود که اگر تمام درختان قلم گردند... نتوانند که احصا نمایند فضایل علی بن ابیطالب علیه السلام را.²

(ت) تهران، ملی ش: ۱۴۳۲۱-۵، عنوان و نام پدید آور: چهل حدیث [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، وضعیت استنساخ: محمد صادق حاجی محمد دعلی یزدی، شعبان ۱۲۳۶ ق، آغاز: بسم الله الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله الطاهرین اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که علمای شیعه و علمای اهل سنه حدیثی از حضرت رسالت... انجام: ... ان الغیاض اقلام و البحر مداد و الجن حساب و الانس کتاب ما احصوا فضائل علی بن ابیطالب علیه السلام انجامه: ... تمت الكتاب بعون الملك الوهاب ۲۸ شهر شعبان المعظم کاتب الحروف اقل خلق الله محمد صادق حاجی محمد علی یزدی، مشخصات ظاهری: برگ ۱۰۲ اب - ۱۰۷ اب (۱۸۹ برگ)، ۱۸ سطر: ۹۰x۱۴۰؛ قطع: ۱۴۵x۲۰۵، معرفی نسخه: چهل و دو حدیث در فضائل حضرت امیرالمومنین علیه السلام را از کتاب سنن جمع آوری کرده است. بیست و نه حدیث اول همراه با ترجمه فارسی و مابقی فاقد ترجمه است، زبان: فارسی، عنوانهای دیگر: اربعین.³

۷. افضلیت ائمه از انبیاء:

کلام و اعتقادات / فارسی

نام دیگر این کتاب «تفضیل الأئمة علی غیر جدّهم من الأنبیاء» می باشد و نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.⁴

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۱، ص ۶۲۶.
۲. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.
۳. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.
۴. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

تفضیل الائمه علیهم السلام علی غیر جدهم من الانبیاء یا رساله تفضیل الائمه علی الانبیاء، همان طور که از نام این کتاب مشهود است در باب برتری امامان معصومین (علیهم السلام) بر همه انبیاء به غیر از رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) می باشد.^۱

الف) (تهران - مروی ش: ۲/ ۹۲۴) / ۱۲۲۴ / ۲۵ برگ / {ف: ۳۲۷} در قطع جیبی و تحریر ۱۲۲۴ می باشد.

۸. افلاکیه:

هیأت/ فارسی

دوازدهم رساله افلاکیه است و آن چهارصد بیت است.^۳

الف) (تهران - شورا ش: ۹/ ۴۵۲۷) / نسخ/ شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / ۱۲۳۵ / ۱۲ برگ (۱۳۷-۱۴۹) / [ف: ۱۲-۱۹۶]

فارسی، محل کتابت: کربلا، سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۱۳۷-۱۴۹ پ، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که این رساله ای است مشتمل بر سه فصل، فصل اول در ذکر عرش است و فصل دوم در عدد افلاک است و فصل سیم در آن که رجوع کردن بساعت نجوم، انجام: تحصیل علوم و تالیف و نحو آنها روز سه شنبه خوب است زیرا که حق تعالی در روز سه شنبه آهن را برای حضرت داود علیه السلام نرم کرد و به نستعین، مشتمل بر سه فصل. فصل اول در ذکر عرش، فصل دوم در عدد افلاک و فصل سیم در رجوع کردن به ساعت نجوم.^۴

ب) (قم - مرعشی ش: ۲/ ۴۳۷۰) / نستعلیق / بی تا/ [ف: ۱۱-۳۷۰] به خط مؤلف می باشد.

افلاکیه: (۳۰ پ-۴۱ پ) (نجوم - فارسی)

پیرامون عرش و فلک و احکام نجوم با استفاده از آیات کریمه و احادیث شریفه و گفته های

1 . <http://www.emamat.ir>

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۶۸.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۵. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۷۱.

بعضی از بزرگان علماء و به سال ۱۲۳۱ نگاشته شده است. این رساله دارای سه فصل است بدین تفصیل:

فصل اول: در ذکر عرش.

فصل دوم: در عدد افلاک.

فصل سوم: در اینکه رجوع به نجوم در کارها احتیاجی نیست.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین، اما بعد چنین گوید بنده خاطی».

انجام: «زیرا که حق تعالی در روز سه شنبه آهن را برای حضرت داوود (ع) نرم کرد».^۱

پ) کتابخانه ملی: شماره بازیابی: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: منبه الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزارجریبی.^۲

۹. اقناعیه:

کلام و اعتقادات / فارسی

رساله اقناعیه است و آن چهارصد بیت است و آن اصول دین است بر وجه اختصار.^۳

الاقناعیه در اصول عقاید، هفت فصل بسیار کوتاه است در اثبات اصول دین پنجگانه، به روشی مختصر برای همگان و بر وجه اجمال. فهرست فصل ها چنین است:

فصل اول: در اثبات صانع عالم.

فصل دوم: در توحید الهی.

فصل سوم: در صفات الهی.

فصل چهارم: در عدل الهی.

فصل پنجم: در نبوت عامه و خاصه.

فصل ششم: در امامت.

۱. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱، ص ۳۷۰-۳۷۴.

۲. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

فصل هفتم: در معاد.^۱

الف) (تهران - شورا ش ۴/۴۵۲۷) / نسخ / شیخ محمد اورمی الاصل ساکن کربلا /
۱۲۳۵ / ۱۵ برگ (۷۳-۵۸) / [ف: ۱۲-۱۹۲]

زبان اثر: فارسی، محل کتابت: کربلا، تاریخ کتابت: سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، ۵۸-۷۳ ر،
آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاکسار و ذره بی مقدار الفقیر الجانی
المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمدکاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که باید
دانست بر همه خلق واجب است معرفت... انجام: منقول است که از ما نیست کسی که یکی از
چهار چیز را انکار کند معراج و سؤال قبر و مخلوق شدن بهشت و دوزخ و شفاعت.^۲

«در ابتدای فریم ۲ نسخه ۴۵۲۷ کتابخانه مجلس شورای اسلامی نوشته شده است:

«هذا [...] من الله تبارک و تعالی علی... وانا الراجی عفوریه [...] محمد بن اسماعیل در
این کتاب ۱۴ رساله است اول رساله توحیدیه دوم رساله عدل و جبر و اختیار سیم رساله
کاشف العدل چهارم رساله اقناعیه پنجم رساله تحفة الاخیار و هشتم رساله روحیه و نهم رساله
افلاکیه و دهم رساله هدایة الغافلین و یازدهم رساله تحفة بقیة الله دوازدهم رساله چهل حدیث
و سیزدهم رساله آداب نماز و چهاردهم رساله در الاخبار.»

و در فریم سوم همان نسخه نگاشته شده است:

«در الاخبار للمولی محمد کاظم ابن محمد شفیع الهزار جریبی الحائری ساکن محلة النقیب و
المتوفی بهابین ۱۲۳۲ و ۱۲۳۸ فرغ من بعض تصانیفه فی التاریخ الاول و دعی له بعض
معاصریه الذی استعار منه بعض الكتب بالرحمة فی التاریخ الثانی
(الذریعة باب الدال ج ۸ ص ۱۱۷ رقم ۴۳۵) يظهر من مطالعة الذریعة امور:

۱- ان المصنف كان تلميذ الوحيد البهبائي و صاحب الرياض السيد علی الطباطبائي و كان
مقيما بکربلاء و انه دفن بجوار ذینک الاستاذین.

۲- انه وقف علی الاولى والرابعة الی التاسعة ورابعة عشر من هذه الرسائل و انه لم يقف
علی الثانية والحادية عشر و الحمد لله.»

1. <http://www.emamat.ir>

۲. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

و در فریم ۴ چنین نگاشته شده است:

«(۲۱۸۹: التوحیدیه) رساله فی معرفة الواجب تعالی للمولی محمد کاظم ابن المولی محمد شفیع الهزارجریبی صاحب کتاب البراهین و کذا البرهانیة الجلیة رأیته ضمن مجموعة من رسائله فی النجف الاشرف مرتب علی عدة ابواب فی التوحید والصفات الثبوتية والسلبية وهو فارسی مثل جملة من تصانیفه الآخر (الذریعة، ج ۴، ص ۴۸۸).»

ب) (مشهد - الهیات ش: ۲/۲۲۷۳۸) / نسخ / ۱۲۴۰ / ۳۱ برگ (۱۴۳-۱۷۳) / [۳-۸۷۱] /
 پ) (قم - طبسی ش: ۴/۳۶۶) / نسخ / ۲۹ جمادی الاول ۱۲۹۱ / ۱۶ برگ (۳۰۰/۳۱۵ر) /
 [مخ ف: ۵۵/۱]

ت) (قم - مرعشی ش: ۸/۴۳۷۰) / نستعلیق / بیتا [ف: ۱۱-۳۷۴] به خط مؤلف می باشد.

افقائیه «۱۲۲ پ-۱۳۸ پ» (اعتقادات - فارسی)

هفت فصل بسیار کوتاه است در اثبات اصول دین پنجگانه به روشی مختصر برای همگان و بوجه اجمال فهرست فصل ها چنین است:

فصل اول: در اثبات صانع عالم.

فصل دوم: در توحید الهی.

فصل سوم: در صفات الهی.

فصل چهارم: در عدل الهی.

فصل پنجم: در نبوت عامه و خاصه.

فصل ششم در امامت.

فصل هفتم: در معاد.

آغاز «الحمد لله رب العالمین ... باید دانست بر همه خلق واجب است معرفت و شناختن

رب العالمین».

انجام: افتاده «واحکام دین خود را از ایشان می پرسیدند ...».

نستعلیق، شاید به خط مؤلف، عناوین و نشانی هاشنگرف، جلد تیماج قهوه ای بدون

مقوا.

۱۳۹ گ، ۱۷ س.^۱

(ث) (یزد - وزیر ش: ۱۲۸۶/۵) / نسخ / علی بن احمد جعفر / بی تا / ۶ (گ ۴۴-۵۰) /
[ف: ۳-۹۱۷]

(ج) (تهران - مروی ش: ۹۲۴/۱) بی تا؟ ۳۰ برگ / [ف: ۳۲۷] قطع جیبی و در اعتقادات
بوده و زبان آن فارسی است.

(چ) (تهران - مروی ش: ۹۵۲/۱) در هفت فصل / بی تا / [ف: ۳۳۱]^۲ قطع جیبی و عقاید،
فارسی، از محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، شاگرد وحید بهبهانی، متوفای بعد از ۱۲۳۲.
به ذریعه ۲/۲۶۲ و ۲۷۵ رجوع شود.

(ح) کتابخانه ملی: شماره بازیابی: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: منبه
الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه
خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی.^۳
۱۰. برهانیه (بزرگ):

کلام و اعتقادات / فارسی

شانزدهم رساله برهانیه [با عنوان البرهان الجلیة فی اثبات حقیة الاثنی عشریة] بزرگ است، در
حقیقت مذهب اثناعشری و بطلان سایر مذاهب و آن زیاده بر سه هزاریت است.^۴

(الف) (قم - طبسی ش: ۳۰۷/۱۰) / نسخ / ۱۲۳۵ / ۱۱۵ برگ / [مخ ف: ۱-۷۳]

(ب) (قم - مرعشی ش: ۷۲۸۰) / نستعلیق / سید محمد باقر مشهور به سید آقا واعظ
تفرشی طهرانی / پنج شنبه ۱۷ ذی قعدة ۱۲۶۸ / ۱۵۲ برگ / [ف: ۱۹-۶۸]^۵

البرهانیه الجلیة فی اثبات حقیة الاثنی عشریة یا البرهانیه الکبری، که این کتاب مبسوط را

۱. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱،
ص ۳۷۰-۳۷۴.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۸۹.

۳. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

۴. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۵. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۴۹۲.

در دوازده فصل به اثبات امامت ائمه (علیهم السلام) نگاشته است.^۱
 پیرامون اثبات حقایق مذهب شیعه و ادله خلافت حضرت علی (ع) و پاره ای از مناقب
 و فضائل آن حضرت و بطلان مخالفین وی مشتمل بر دوازده فصل و روزپنج شنبه از ماه ربیع
 الثانی ۱۲۲۵ به پایان رسیده است.

این کتاب جز «رساله برهانیته جلیه فی تفضیل آل محمد علی جمیع البریه» مؤلف است که
 به شماره ۴۳۷۰ در همین فهرست ذکرش گذشت.

فهرست عناوین کتاب چنین است:

فصل اول: در وجوب تحصیل مذهب حق.

فصل دوم: در ذکر مذاهب مختلفه.

فصل سوم: در آنکه مذهب حق مذهب امامیه است.

فصل چهارم: در براهین عقلیه بر حقیقت مذهب شیعه.

فصل پنجم: در براهین قرآنیته برای مطلب.

فصل ششم: در براهین اخباریه.

فصل هفتم: در اوصاف حضرت امیر (ع).

فصل هشتم: در بدعت های مخالفین.

فصل نهم: در قلیلی از فضائل حضرت امیر (ع).

فصل دهم: در امامت باقی ائمه.

فصل یازدهم: در بطلان خلافت خلفای جور.

فصل دوازدهم: در بطلان ادله خلافت دیگران.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... یکی از ارکان دین اصول پنجگانه که معرفت امام و اثبات

کردن امام است».

انجام: «زیرا که حق تعالی در کتاب خود او را نهی نموده، والله العالم».

نستعلیق، سید محمد باقر مشهور به سید آقا واعظ تفرشی تهرانی، پنج شنبه هفدهم ذی
 القعدة ۱۲۶۸ عناوین نوشته نیست، پس از کتاب چند خطبه عربی و تفسیر آیه صوم به
 فارسی برای اهل منبر نیز نوشته شده است، جلد تیماج قهوه ای بدون مقوا.

۱۵۲ گ-۱۱۰ س.^۱

۱۱. برهانیه (کوچک):

برهانیه [با عنوان «البراهین الجلیّة فی تفضیل آل محمد علی جمیع البریّة»] کوچک و آن زیاده بر سیصد بیت است و در آن نوشته شده است دلایل تفضیل محمد و آل او - علیه وعلیهم السلام - بر جمیع انبیاء و اوصیاء و ملائکه مقربین و بر جمیع خلائق اولین و آخرین و آن دو بیست و پنج بیت است.^۲

البراهین الجلیّة فی تفضیل آل محمد (علیهم السلام) علی جمیع البریه، با هفت برهان اثبات می کند که ائمه طاهرین (علیهم السلام) از همه مخلوقات افضل اند. این برهانها از آیات کریمه و احادیث شریفه استفاده شده است.^۳

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد غرض از تحریر این کلمات آن است که این خلیقه».^۴

الف) رساله برهانیه محمد کاظم ابن محمد شفیع هزار جریبی به خط مؤلف شماره نسخه ۴۳۷۰ کتابخانه آیت الله مرعشی.

برهانیه جلیله فی تفضیل آل محمد علی جمیع البریّة «۷۶ پ- ۸۷ پ» (اعتقادات - فارسی)

ب) تهران، ملی، شماره بازیابی: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدید آورنده: مجموعه: منبه الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی.^۵

پ) کتابخانه مجلس (شورا)، ش: ۴۵۲۷.

۱. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۹، ص ۶۷-۶۸.

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. <http://www.emamat.ir>

۴. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱، ص ۳۷۰-۳۷۴.

۵. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

شماره بازیابی: ۴۵۲۷/۵، عنوان و نام پدیدآور: رساله برهانیه / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، زبان اثر: فارسی، محل کتابت: کربلا، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، تاریخ کتابت: سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، کمیت اثر: ۷۳ ر - ۸۴ پ، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد غرض از تحریر این کلمات آنست که این اقل خلیقه بل لا شیء فی الحقیقه عبد جانی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها بعرض برادران دینی میرساند که چون حقیر کرات از علما... انجام: از این جاه و منزله او که غیر عقل کل بآن نمیرسد، به این جا ختم کردم این رساله را حامد الله... من اعدائه، نوع خط: نسخ، در پایان رساله مهری است به نام محمد کاظم.^۱

۱۲. تاریخیه:

رساله تاریخیه فی مقدار اعمار سادات البریه است که به زبان فارسی بوده و آن زیاده بر دو بیست بیت است.^۲

الرسالة التاريخية في أعمار سادات البرية، این کتاب را در موضوع تاریخ ائمه علیهم السلام و برخی از امام زادگان و سادات جلیل القدر به رشته تحریر در آورده است.^۳

الف) کتابخانه ملی: شماره بازیابی: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: منبه الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی.^۴

۱۳. تحفة الاخیار:

کلام و اعتقادات / فارسی

دهم رساله تحفة الاخیار است و آن زیاده بر پانصد بیت است.^۵

الف) (تهران - شورش: ۴۵۲۷/۷ / نسخ / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / ۱۲۳۵ / ۱۹ برگ (۱۰۲-۱۲۲) / [شوراف: ۱۲-۱۹۴]^۶

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

3. <http://www.emamat.ir>

۴. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

۵. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۶. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۹۱۱.

تهران، مجلس ش: ۴۵۲۷/۷، زبان: فارسی، عنوان: تحفه الاخیار، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، محل کتابت: کربلا، سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۱۰۳ پ - ۱۲۲، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که این رساله ای است مشتمل بر دو باب. باب اول در بیان قلیلی از معجزات ائمه بقیع علیهم السلام و قلیلی از معجزات امام موسی و امام محمد تقی. باب دوم در بیان قلیلی از آن چه مشاهده شده است از اهل برزخ...، انجام: تا آن که آن قصه را نقل کردم پس آن برنج خلاص شد، والله العالم بالحق والصواب.^۱

ب) در مرکز احیاء هم نسخه ای از آن وجود دارد.
۱۴. تحفة المجاور:

زیارات / فارسی

نهم رساله تحفة المجاور است و آن زیاده بر پانصد بیت است. در آن ثواب زیارت ائمه علیهم السلام مذکور است.^۲

مرحوم علی دوانی در مفاخر اسلام، در مورد ایشان چنین آورده:

«از دارالسلام علامه نوری استفاده می شود که وی دارای تالیفات و تصنیفات بسیاری است و قسمتی از آن را نام می برد من جمله از کتاب تحفة المجاورین او نقل می کند که نوشته است از جناب آقا محمد باقر بهبهانی شنیده ام که فرمود در عالم رؤیا از حضرت امام حسین علیه السلام پرسیدم ای آقای من آیا از آنها که در جوار شما مدفون اند در قبر سوال می شود؟ حضرت فرمود: کدام فرشته جرأت دارد که از مدفون در جوار من سوال کند! ما همین مطلب را بعینه قبلا از کتاب ریاض الجنة زنوزی که او نیز از افاضل شاگردان آقا و خود از آقا شنیده است نقل کردیم که می رساند آقا این جواب و نظایر آن را مکرر بازگویی کرده و به آن اهمیت می داده یا در مجلسی که نقل فرموده زنوزی و محمد کاظم هزار جریبی هر دو حضور داشته اند.»^۳

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. علی دوانی، مفاخر اسلام، ج ۹، ص ۳۴۵-۳۴۶.

وایضا گوید:

«استاد فقید علامه تهرانی می نویسد: تحفة المجاورین از ملا محمد کاظم بن محمد شفیع هزارجریبی حائری شاگرد وحید بهبهانی است در آن کتاب از استادش وحید و میرزا مهدی شهرستانی و میرسید علی صاحب ریاض روایت می کند استاد مادر کتاب دارالسلام از این کتاب نقل کرده.»^۱

الف) تهران، مّلی، شماره بازیابی: ۱۴۳۲۱-۵، عنوان و نام پدیدآور: تحفة المجاور [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزارجریبی، وضعیت استنساخ: محمدصادق حاجی محمدعلی یزدی (به قرینه شماره ۸ مجموعه)، قرن ۱۳ق، آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله الطاهرین اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزارجریبی عفی الله عن جرائمهما که بهترین اعمالی که باعث خوشنودی پروردگار و استحقاق عفو و آمرزش... انجام: ... بر سر قبر ایشان رفتن و برایشان ترحم نمودن بهتر است از اوقات دیگر و باینجا ختم رساله تحفه المجاور الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین، مشخصات ظاهری: برگ ۱۶۳ - ۱۷۲ (۱۸۹ برگ)، ۱۶ سطر: ۹۳x۱۵۰؛ قطع: ۱۴۵x۲۰۵، رساله ای است در فضیلت زیارت معصومین (ع) به ویژه امام حسین (ع) و ذکر بعضی از زیارت های آن حضرت بدون آوردن زیارت های مفصل که در سال ۱۲۲۲ق. در پنج فصل و یک خاتمه نگاشته شده است. فصل اول در فضیلت زیارت حضرت امام حسین (ع)، دوم در ثواب مجاورت آن حضرت، سوم در فضیلت کربلا و حایر و نماز کردن در آن، چهارم در ثواب زیارت آن حضرت در اوقات مخصوصه و ثواب خواندن زیارت عاشورا و فصل پنجم در فضیلت زیارت سایر امامان علیهم السلام و خاتمه در ثواب قبور مؤمنین است، زبان:

فارسی.^۲

۱. همان، ج ۹، ص ۳۴۵-۳۴۶.

۲. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

(ب) (قم - مرکز احیاء ش: ۳/۳۴۶۳) / نسخ / قرن ۱۳ / ۱۸ برگ (۵۰ پ- ۶۸ پ) / [محدث ارموی مخ ف: ۱-۳۰۲]

(پ) (رشت - جمعیت نشر فرهنگ ش: ۳/۷۵۰ الف) / شکسته نستعلیق / قرن ۱۳ / [رشت و همدان ف: ۱۲۲۶]

(ت) (تهران - سپهسالار ش: ۲/۵۷۲۸) / نستعلیق / علی اصغر بن ملا محمد امینی هزار جریبی / ۳ رمضان ۱۲۲۲ / [ف: ۳-۳۷۶]

(ث) (تهران - مروی ش: ۳/۹۲۴) / ۱۲۲۵ / ۳۲ برگ / [ف: ۳۲۷] قطع جیبی و فارسی در ثواب زیارت امام حسین (ع)، تحریر ۱۲۲۵.

(ج) (قم - مرعشی ش: ۲/۱۰۲۳۸) / نسخ / جبار بن ابراهیم / ۱۲۳۳ / [ف: ۲۶-۲۰۱]

(چ) (تهران - شوری ش: ۶/۴۵۲۷) / نسخ / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / ۱۲۳۵ / ۱۹ برگ (۸۴-۱۰۳) / [شوراف: ۱۲-۱۹۳]

تهران، مجلس، ش: ۶/۴۵۲۷، عنوان و نام پدیدآور: تحفة المجاورین یا تحفة المجاور / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، زبان اثر: فارسی، محل کتابت: کربلا، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، تاریخ کتابت: سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، کمیت اثر: ۸۴ پ - ۱۰۳ پ، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم ابن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمهما که بهترین اعمالی که باعث خوشنودی... انجام: بهتر است از اوقات دیگر. و باینجا ختم کردم رساله تحفة المجاور را الحمد لله رب العالمین... الی یوم الدین، نوع خط: نسخ.^۱

(ح) (اصفهان - دانشگاه اصفهان ش: ۴/۲۳۳) / ۸ شعبان ۱۲۴۰ / [نشریه: ۱۱-۹۳۲]

(خ) (قم - مرعشی ش: ۴/۴۳۷۰) / نستعلیق / بی تا / [ف: ۱۱-۳۷۱] به خط مؤلف می باشد.

(د) (یزد - وزیری ش: ۳/۱۲۸۶) / نسخ / علی بن احمد جعفر / بی تا / ۱۴ (گ-۱۵-۲۹) / [ف: ۳-۹۱۷]

(ذ) (تهران - مروی ش: ۳/۹۵۲) / دارای پنج فصل و یک خاتمه / بی تا / ۳۱ برگ /

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

[ف: ۳۳۱] تحفة المجاور در ثواب زیارت امام حسین (ع) می باشد. ۳۱ برگ به ذریعه ۴۶۶/۳ و ۱۰۲ رجوع شود.

(ر) (قم - مرعشی ش: ۱۱۰۳۵) بی تا [میراث شهاب - س ۹ ش ۲-۷]^۱

تحفة المجاور «۵۸ پ- ۷۵ ر» (زیارت - فارسی)

تحفة المجاور یا تحفه المجاورین فارسی که در فضل زیارت قبور ائمه طاهرین (ع) و مخصوصاً قبر امام حسین (ع) و مختصری از آداب آن بدون آوردن زیارت های مفصل مشتمل بر پنج فصل و یک خاتمه و به سال ۱۲۲۲ تألیف شده. فهرست مطالب چنین است:

فصل اول: در فضل زیارت امام حسین (ع).

فصل دوم: در ثواب مجاورت آن حضرت.

فصل سوم: در فضیلت کربلا و حائر.

فصل چهارم: در ثواب زیارت آن حضرت و اوقات مخصوصه آن.

فصل پنجم: در فضیلت زیارت سایر امامان.

خاتمه: در ثواب قبور مؤمنین.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... بهترین اعمالی که باعث خشنودی پروردگار و استحقاق عفو و آمرزش او گردد».

انجام: «و برایشان ترحم نمودن بهتر است از اوقات دیگر و به اینجا ختم کردم کتاب تحفة المجاور (ر)».^۲

۱۵. تذکرة الاعجاز:

فضایل و مناقب / عربی

هزار جریبی در این زمینه گوید:

«دویم تذکرة الاعجاز است و آن دوازده هزار بیت است و آن معجزات پیغمبر - صلی الله علیه و آله - با یازده امام - علیهم السلام - است.»
«معجزات حضرت رسول - صلی الله علیه و آله - و معجزات حسنین - علیهما السلام -»

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۹۹۵.

۲. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱، ص ۳۷۰-۳۷۴.

وباقی ائمة عليهم السلام است. وعدد آيات آنها شانزده هزار بیت است.»^۱

الف) (قم - طبسی حائری ش: ۶۴۶) / جلد دوم از اواسط احوال امام کاظم (ع) تا اواخر احوال امام زمان (ع) (آخر کتاب) / نسخ / احتمالاً به خط مؤلف / بی تا / ۲۰۲ برگ / [منخ ف: ۱-۱۰۹]^۲

۱۶. تذکرة الفتن:

کلام و اعتقادات / فارسی

تذکرة الفتن: در دو جلد و چند باب و در امامت می‌باشد. برای شناخت موضوع کتاب به گوشه ای از مقدمه ایشان اشاره می‌شود: الحمد لله الذي خلقني فيهديني والذي هو يطعمني و يسقيني...^۳ اما بعد باید دانست که بهترین اعمال بعد از معرفت خدا و رسول و حجت های او دوست داشتن دوستان خدا و دشمن داشتن دشمنان خدا است... لهذا فقیر بعضی از آیات و اخباری که مشتمل بر شقاوت و ضلالت آن پیشوایان کفر و غوایت بود در این رساله ایراد نمودم و قلیلی از قبایح افعال و شایع اعمال آن کافران بد آمال با شمه از پستی حسب و دنائت نسب ایشان را در اینجا ذکر کردم... فی الجملة بروفق مراد با تمام رسید مسمی بتذکره الفتن گردید و آن بر چند باب است.^۴

و دو جلد از کتابهای فارسیه مسمی است به تذکرة الفتن، جلد اول مطاعن خلفای ثلاثه است و آن دوازده هزار بیت است و جلد دویم مشتمل است بر غزوات حضرت امیرالمؤمنین عليه السلام با طلحه و زبیر و عایشه که بیعت حضرت امیرالمؤمنین عليه السلام را شکستند. ایشان را ناکثان می گویند و در بصره خروج کردند این را جنگ جهل می گویند و دویم جنگ صفین است که آن حضرت با معاویه و عمرو عاص و سایر اشقیاء اهل شام کرده است و ایشان را قاسطین می گویند و سیم جنگ نهروان است که آن حضرت با هر قوص که معروف به ذوالثدیه است و سایر مارقین کرده است. و ایشان را مارقین می گویند. و این جلد زیاده بر هفده هزار بیت است.^۵

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۱۰۵۹.

۳. «الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ». (شعراء: ۷۸/۲۶-۷۹)

4. <http://www.emamat.ir>

۵. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

در زمینه رساله ایضاً گوید:

«تذکره الفتن که جلد اول آن در مطاعن خلفای ثلاثه و قبایح افعال و خبائث حسب و رذالت نسب ایشان است و آن دوازده هزار بیت است و جلد دویم آن غزوه جمل و نهروان و صفین است و مطاعن عایشه و حفصه و معاویه و طلحه و زبیر و هر قوص و سایر اشقیاء در آن مذکور است و آن شانزده هزار بیت است.»^۱

الف) (تهران - دانشگاه ش: ۶۱۰) / نسخ / محمد بن صفر فخار / ۷ جمادی الثانی گویا سال ۱۲۳۹ / ۳۰۰ برگ / [ف: ۶-۲۱۵۸]^۲

۱۷. تذکره المعاد:

کلام و اعتقادات / فارسی

و آن شش هزار بیت است و آن مشتمل بر احوال مرگ و قبر و سؤال و برزخ و قیامت و حوض و صراط و میزان و بهشت و نعیم آن و جهنم و نکال آن.^۳

الف) (مشهد - گوهرشاد ش: ۱۴۹۱) / نسخ / قرن ۱۳ / [ف: ۴-۲۰۵۸]

ب) (مشهد - گوهرشاد ش: ۶۰۳) / نسخ / علی اکبر بن ابوالهدی یزدی / ۱۲۴۱ / ۲۳۳ برگ / [ف: ۲-۷۲۱]^۴

۱۸. ترجمان لغات القرآن المجید:

علوم قرآن / فارسی

الف) (تهران - شورش: ۱/۹۳۵-ط) / قرن ۱۳ / [شوراف: ۲۳-۲۴۴] ترجمان اللغة نک: الترجمان^۵ زبان اثر: فارسی، ظاهراً همان ارشاد الصبیان است.^۶

۱۹. تنبیه الغافلین:

۱. همان.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۱۰۸۲.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۲، ص ۱۰۹۵.

۵. همان، ج ۲، ص ۱۱۱۴.

۶. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

تذکره الغافلین [با عنوان تنبیه الغافلین] و به زبان عربی بوده و در آن مذکور است نصایح قدسی و مواعظ حضرت رسول - صلی الله علیه وآله - و آئمه معصومین - علیهم السلام - و سایر مواعظ و آن دو هزار بیت است.^۱

الف) (تهران - دانشگاه ش: ۴/۶۳۵۸) / در چند باب در موعظه مذهبی / نستعلیق / قرن ۱۲/۱۳ برگ (۵۱-۶۱ ر) / [ف: ۱۶-۲۴۹]^۲
ب) تهران، ملی، ش: ۳۲۸۳۵-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: تفسیر جداول کشکول شیخ بهایی، گلشن راز، تنبیه الغافلین [نسخه خطی] / محمودبن عبدالکریم شبستری؛ محمدکاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، زبان: فارسی.^۳

۲۰. توحیدیه (رساله در توحید):

کلام و اعتقادات / فارسی

رساله توحید و آن دویست و هفتاد بیت است.^۴

الف) (قم - طبسی ش: ۱/۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / ۱۳/۱۲۲۴ برگ / (پ-۱۳ ر) / [مخ ف: ۱-۱۴۴]

ب) (تهران - مجلس ش: ۱/۴۵۲۷) / نسخ / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / سه شنبه رجب ۱۰/۱۲۳۵ برگ (۱-۱۱) / [ف: ۱۲-۱۹۱]

تهران، مجلس، ش: ۱/۴۵۲۷، زبان اثر: فارسی، عنوان و نام پدیدآور: رساله در توحید = توحیدیه / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، محل کتابت: کربلا، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، تاریخ کتابت: سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، پ-۱۱ - آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد باید دانست که بهترین واجبات بر فرزند آدم معرفت خالق اوست...، انجام: دیگر را

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۳، ص ۳۵۳.

۳. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

۴. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

نمی تواند تصور نماید سبحان ما لطف شانه. و به اینجا ختم کردم این رساله را حامداً لله... وآله الطاهرين، نوع خط: نسخ.^۱

در صفحه اول نسخه ۴۵۲۷ کتابخانه مجلس نگاشته شده است:

اول: رساله توحیدیه، دوم: رساله عدل و جبر و اختیار، سیم: رساله کاشف العدل، چهارم: رساله اقناعیه، پنجم: رساله تحفة الاخیار و هشتم: رساله روحیه و نهم: رساله افلاکیه و دهم: رساله هدایة الغافلین و یازدهم: رساله تحفة بقیة الله و دوازدهم: رساله چهل حدیث و سیزدهم: رساله آداب نماز و چهاردهم: رساله دررالخبار.

پ (قم - مرعشی ش: ۶/۴۳۷۰) / نستعلیق / بی تا / [ف: ۱۱-۳۷۲] به خط مؤلف می باشد.

توحیدیه «۸۷ پ-۹۹ پ» (اعتقادات - فارسی)

در اثبات توحید و معرفت الهی و بیات صفات ثبوتیه و سلویه با بیانی ساده.

و استفاده شده از آیات و روایات و ادله عقلیه و مشتمل بر چهار باب کوتاه بدین تفصیل:

باب اول: ثواب اهل توحید و معرفت.

باب دوم: اثبات صانع.

باب سوم: در توحید الهی.

باب چهارم: در صفات ثبوتیه و سلویه.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد باید دانست که بهترین واجبات بر فرزند آدم

معرفت خالق او است».

انجام: «و به اینجا ختم کرده ام این رساله را حامداً لله و مصلياً علی محمد وآله».^۲

ت (یزد - وزیر ش: ۶/۱۲۸۶) / نسخ / علی بن احمد جعفر / بی تا / ۸ (گ: ۵۰-۵۸) /

[ف: ۳-۹۱۷]^۳

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۲. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱، ص ۳۷۰-۳۷۴.

۳. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۳، ص ۴۰۶.

۲۱. جبر و اختیار:

کلام و اعتقادات / فارسی

(الف) (قم - طبسی ش: ۶۰۰/۲) / از اول تا آخر / نسخ / ۱۹/۱۲۲۴ برگ / [مخ ف: ۱-۱۵۵]

(ب) (قم - مفتی الشیعه ش: ۶۸/۳) / نسخ / ۱۵ ربیع الاول ۱۲۳۲ / ۷ برگ (۲۸۶ پ- ۲۹۳ پ) / [ف: ۷۳]^۱

(پ) تهران، مّلی، ش: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: منبه الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه خطی] / محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی.^۲

۲۲. جدلیه:

رساله جدلیه است که جناب مولانا و استادنا افضل العلماء آقا سید محمد مهدی طباطبائی - رضوان الله علیه - احتجاج بر گروه یهود نموده به تورات و ایشان را ملزم گردانیده است، فقیر آن را به فارسی ترجمه نمودم و آن چهارصد بیت است.^۳

(الف) تهران، مّلی، ش: ۱۴۶۲۸-۵، عنوان و نام پدیدآور: جدلیه [نسخه خطی] / نویسنده متن: محمد مهدی بن مرتضی بحر العلوم؛ مترجم: محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی، آغاز: بسم الله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهیرین اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم ابن محمدشفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمهما که این رساله ایست در ترجمه کلام مولانا الاعظم... انجام: ... رفت خواب نرفتم برای خوابیدن و چهار سال متوالی بوضو نماز مغرب و عشا نماز صبح را بجا آوردم تمت، مشخصات ظاهری: برگ ۳۹ - ۶۶ ب (۶۹ برگ)، ۱۲ سطر: ۶۵x۱۲۰؛ قطع: ۱۵۵x۱۰۵، معرفی نسخه: این رساله ترجمه مناظره بحر العلوم در سال ۱۲۱۱ق. با علماء یهود در بطلان مذهب یهود و اثبات حقانیت اسلام است، زبان: فارسی.^۴

۱. همان، ج ۳، ص ۶۱۸.

۲. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مّلی ایران.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مّلی ایران.

ب) تهران، ملی، ش: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: منبه الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی.^۱

ب) تهران، ملی، ش: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: منبه الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی.^۲

۲۳. جواهر الاخبار و معتقد الاخیار:

کلام و اعتقادات / فارسی

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۳

جواهر الاخبار و معتقد الاخیار، کتابی است فارسی که متشکل از مقدمه و ۴ باب و خاتمه در موضوع امامت که به ذکر اوصاف امام و شرایط امامت و برخی از معجزات ائمه (علیهم السلام) می باشد.^۴

الف) (قم - طبسی ش: ۳۰۷/۴) / نسخ / ابن شیخ محمد ارومیه کربلایی / شوال ۱۲۳۶ / ۴۸ برگ / [مخ ف: ۱/۱۶۴]

ب) (قم - فیضیه ش: ۱۲۳۹/۲) / نسخ / ۱۲۳۷ / ۳۴ برگ / [ف: ۳-۷۲] شماره نسخه: ۱۲۳۹، جواهر الاخبار و معتقد الاخیار (۳۴ گ)، از همودر امامت (ذریعه، جلد پنج، ص ۲۵۹)، آغاز: ... اما بعد چنین گوید عبد خاظمی ابن محمد شفیع محمد کاظم ...^۵

پ) (قم - طبسی ش: ۱۲۷/۲) / نسخ / حمزه بن آقا محمد حسن بهبهانی / ۲۳ صفر ۱۳۰۲ / ۵۰ برگ / [مخ ف: ۱-۱۶۳]^۶

۲۴. حاشیه حاشیه الشیروانی علی معالم الاصول:

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

۲. همان.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. <http://www.emamat.ir>

۵. رضا استادی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، ج ۲، ص ۷۲.

۶. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۳، ص ۱۰۶۶.

اصول فقه / عربی

وابسته به: حاشیه معالم الاصول = حاشیه المعالم؛ شیروانی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-
۱۰۹۸ق)

(الف) (تهران - دانشگاه ش: ۷۵۲۴/۴) / نسخ / قرن ۱۳ / ۱۴۱ برگ (۳۸-۱۷۹) / [ف: ۱۶-
۶۰۸]

(ب) (تهران - حقوق ش: ۲۹۵-ج) / نسخ و نستعلیق / قرن ۱۳ / ۲۲۹ برگ / [ف: ۳۱۹-
پ) (مشهد - گوهر شاد ش: ۵۴۳/۳) / نسخ / سلخ جمادی الثانی ۱۲۴۹ / ۵۲ برگ (۸۷-
۱۳۹) / [ف: ۲-۶۴۷]

(ت) (قم - مرعشی ش: ۶۱۹) / نسخ / پنج شنبه ۱۹ رجب ۱۲۵۴ / ۱۱۴ برگ / [ف: ۲-۲۱۸]
(ث) (قم - گلپایگانی ش: ۱۶۶۹-۲۱۹/۹) / نستعلیق / بی تا / ۴۹ برگ / [ف: ۳-۱۴۶۶]^۱
باید تحقیقات بیشتری صورت گیرد و در انتساب این کتاب به محمد کاظم هزار جریبی
شک دارم، زیرا:

۱. در کتاب «موسوعة العلامة المرعشی»، الرسائل و المقالات، ج ۲، ص ۳۷۴
حاشیة حاشیة الشیروانی علی المعالم را از محمد کاظم بن محمد نصیر هزار
جریبی دانسته است.

۲. آقای مصطفی درایتی در فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۴، ص ۱۷۶-
۱۷۷ نیز تشکیک کرده است.

تا آنجایی که اطلاع دارم تقریراتی در اصول فقه از محمد کاظم هزار جریبی باقی مانده که
شیخ ابوتراب بن محمد سلیم ساروی مازندرانی (قرن ۱۳) که از شاگردان هزار جریبی است آن را
نگاشته است.^۲

۲۵. الحجة البالغة فی شرح الاحادیث القدسیه = ترجمه احادیث قدسی = حجة
بقیة الله:

۱. همان، ج ۴، ص ۱۷۶.

۲. محمد محسن آقابزرگ تهرانی، طبقات اعلام لشیعه: الکرام البرره، ج ۱، ص ۲۸ و ج ۳،

ص ۲۷۱ و <http://www.emamat.ir>

حدیث/ فارسی

رساله تحفة بقیة الله است وآن ششصد بیت است.^۱

حجة الیقین یا حجة البقیة یا حجة بقیة الله یا الحجة البالغة فی شرح الاحادیث القدسیه، ترجمه حدیث قدسی با چهل سوره از تورات است. اصل آن منسوب است به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام که از تورات انتخاب و به عربی ترجمه فرموده در پند و اندرزهایی که خداوند متعال با پیامبر خود موسی علیه السلام سخن گفته است.

به گفته مترجم در بین راه زیارت حضرت صاحب الامر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، به جمع آوری و ترجمه این احادیث ملهم شده است.^۲

ترجمه احادیث قدسیه در دو فهرستی که در کتابخانه طبسی می باشد، نیامده است.^۳

حدیث قدسی سنگی در مرکز احیاء وجود دارد.

الف) (یزد - وزیر ش: ۹۶۸/۱) / نسخ / قرن ۱۳ / ۴۲ برگ (۱-۴۳) / [ف: ۲-۷۹۵]

ب) (تهران - شورا ش: ۴۵۲۷/۱۱) / شیخه محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / نسخ / ۱۸/۱۲۳۵ برگ (۱۷۰-۱۸۸) / [ف: ۱۲-۱۹۶]

رساله تحفة بقیة الله، فارسی، محل کتابت: کربلا، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۱۷۰-۱۸۸ پ، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی که بعضی از برادران دینی این حقیر را بر این داشتند که این احادیث قدسی را ترجمه و فارسی نمایم...، انجام: وآن فقیر با سنگ یکسان است، نوع خط: نسخ.^۴

پ) (قم - گلپایگانی ش: ۸۶۲۵-۵۸/۷۵) / نستعلیق / دو شنبه ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۷۲ /

۳۲ برگ / [ف: ۳-۱۵۸۲]

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. <http://www.emamat.ir>.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

- ت) (مشهد - مرتضوی ش: بدون شماره) عبد الوهاب بن محمد حسن کاتب اصفهانی / ۱۲۷۳ / [مخطوطات مرتضوی ف: ۱۵]
- ث) (قم - مرکز احیاء ش: ۲۵۴۱) / عبد وهاب بن ملا محمد حسن کاتب اصفهانی / نسخ / ۱۲۷۳ / ۱۳۱۳ صفحه / [عکسی ف: ۷-۱۴۰] حجة بقیة الله در مرکز احیاء دارای نسخه خطی و سنگی است.
- ج) (تهران - ملک ش: ۲/۲۵۲۲) / نسخ و نستعلیق و شکسته / ۱۹ جمادی الاول ۱۲۸۴ / [ف: ۳۳-۶]
- چ) (قم - طبسی ش: ۴/۶۸۳) / از آخر اندکی افتاده است. / نسخ / قرن ۱۴ / ۲۵ برگ / [ف: ۱-۱۸۴]
- ح) (قم - مفتی الشیعه ش: ۱/۶۷) / آقا احمد اصفهانی / نستعلیق / ۱۳۰۳ / ۵۷ برگ (پ-۵۸) / [ف: ۷۱]
- خ) (قم - معصومیه ش: ۱۵۴) / محمد حسن طیب گیلانی / نسخ معرب / ۱۳۱۰ / ۵۲ برگ / [ف: ۱-۱۷۴]
- د) (قم - مسجد اعظم ش: ۴/۳۷۸۷) / تا سوره تاسع / نسخ / بی تا / ۶ برگ / [ف: ۱-۳۹۸]
- ذ) (یزد - وزیری ش: ۴/۱۲۸۶) / علی بن احمد جعفر / نسخ / بی تا / ۱۵ گ (۲۹-۴۴) / [ف: ۳-۹۱۷]
- ر) (تهران - شورا ش: ۵/۱۴۳۰۳) / ترجمه و شرح ۳۹ سوره را شامل است. / نسخ / بی تا / ۳۷ برگ (پ-۴۵) / [ف: ۳۸-۴۲۷]
- زبان اثر: فارسی، عنوان و نام پدیدآور: ال حجة البالغة فی شرح الاحادیث القدسیه؛ محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی حائری (۱۲۳۴ق)، ترجمه و شرح کوتاه از "الاحادیث القدسیه" یا چهل سوره منتخب از تورات منسوب به حضرت علی (ع).^۱
- ز) (تهران - دانشگاه ش: ۵/۲۴۲۹) / بی تا / ۲۵ برگ (۱۷۳-۱۹۸) / [ف: ۹-۱۳۱۷]

ث) (قم - مسجد اعظم ش: ۱/۱۳۰۴) / در فهرست ناشناس آمده. / نستعلیق / بی تا / ۳۴ برگ / [ف: ۳-۱۱۸۴]^۱

س) احادیث قدسیه شماره نسخه ۴۳۷۰ کتابخانه مرعشی

الاحادیث القدسیة «۱ پ- ۲۸ پ»

منسوب به حضرت علی (ع) به شماره ۵۷ رجوع شود.

این احادیث در نسخه حاضر به فارسی زیر سطرها ترجمه شده است.

آغاز: «يقول الله عز وجل عجب لمن ايقن بالمولوت كيف يفرح ... می فرماید خدای عزوجل

که عجب دارم از کسی که یقین به مرگ دارد چگونه شاد می گردد»^۲

۲۶. حدیث عنوان بصری (ترجمه):

حدیث / فارسی

نام این کتاب در دو فهرستی که در کتابخانه طبسی موجود می باشد، نیامده است.^۳

الف) (قم - طبسی ش: ۶۰/۷) / از اول تا آخر / نسخ / ۴/۱۲۲۴ برگ / [ف: ۱-۱۱۴]

حدیث الغمامه نک: حدیث غمامه

حدیث الغمامه نک: حدیث غمامه (ترجمه)^۴

۲۷. خواص القرآن:

علوم قرآن / فارسی

هجدهم رساله خواص القرآن است که به زبان فارسی است و آن دوهزار بیت است.^۵

الف) (قم - طبسی ش: ۸۲۱) / نسخ / قرن ۱۳/۶۸ برگ / [ف: ۱-۲۰۵]

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۴، ص ۴۹۹.

۲. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱، ص ۳۷۰-۳۷۴.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۴، ص ۵۶۹.

۵. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

ب) (قم - طبسی ش: ۳/۳۰۷) / ابن شیخ محمد ارومیه ای کربلایی / نسخ / شعبان ۱۲۳۶ / ۷۴ برگ / [ف: ۱-۲۰۵]^۱

۲۸. درالأخبار:

آن زیاده بر سه هزاریت است.^۲

الف) تهران، مجلس، ش: ۵ / ۱۳۵۷۱، ۱۳۱ پ ۱۶۶-، زبان اثر: فارسی، عنوان: درالأخبار تاریخ کتابت: قرن ۱۳، خط: نسخ.^۳

ب) تهران، مجلس، ش: ۱۴/۴۵۲۷، فارسی، عنوان و نام پدیدآور: درالأخبار و جواهر الآثار / محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی، محل کتابت: کربلا، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، تاریخ کتابت: سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۲۰۱ پ - ۲۷۱ پ، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمهما که این رساله‌ای است مشتمل بر جمله‌ای از اخبار نافع متفرقه، انجام: و یضعه فی الاخره. المراه شر کلها و شرمها انه لا بد منها. قد تم الكتاب بعون الملك الوهاب، نوع خط: نسخ، مشتمل بر سه فصل. فصل اول در ذکر عرش، فصل دوم در عدد افلاک و فصل سیم در رجوع کردن به ساعت نجوم.^۴

۲۹. الدرر الصافية و الحکمة الشافية = درة صافية و حکمت شافية = الدرر الصافية فی ترجمة بعض الكلمات القصار لأمیرالمؤمنین:

حدیث / فارسی

الدرر الصافية یا درة صافية و حکمت شافية، این کتاب ترجمه برخی از کلمات قصار امیرالمؤمنین علیه السلام میباشد.^۵

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته‌های ایران (دنا)، ج ۴، ص ۱۰۴۶.

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۴. همان.

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۱
 الف) (قم - طبسی ش: ۳/۳۶۶) / ترجمه کلمات قصار حضرت امیر (ع) است. / نسخ /
 قرن ۱۳ / ۲۵ برگ / [مخ ف: ۱-۲۰۶]

ب) (قم - طبسی ش: ۳/۵۵۷) / نسخ / قرن ۱۳ / ۱۷ برگ / [مخ ف: ۱-۲۰۶]

پ) (قم - فیضیه ش: ۱-۱۲۳۹) / نسخ / ۱۲۷ / ۷۲ برگ / [ف: ۳-۷۲] شماره نسخه:
 ۱۲۳۹، درّه صاقیّه و حکمة شاقیّه (۷۲ برگ)، ترجمه سخنان علی (ع)، (ذریعه، جلد سه،
 صفحه ۴۱۸)، آغاز... و بعد چنین گوید بنده خاطی...^۲

ت) (مشهد - الهیات ش: ۱/۲۲۷۳۸) / نسخ / ۱۲۴۰ / ۱۴۲ برگ / (۱-۱۴۲) /
 [ف: ۵-۲۷۵۱]^۳

۳۰. دعائم الاسلام:

کلام و اعتقادات / فارسی

دعائم الاسلام، این کتاب در باب ایمان [احتمالا ولایت ائمه (علیهم السلام) مراد می
 باشد] و اسلام و شرک و کفر و نفاق می باشد.^۴
 هشتم رساله دعائم الاسلام است و آن هزار و پانصد بیت است.^۵

الف) (قم - طبسی ش: ۴-۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / حدود ۱۲۲۴ / ۲۹ برگ / [مخ
 ف: ۱-۲۱۲]

ب) (قم - طبسی ش: ۱/۳۰۷) / ابن شیخ محمد / نسخ / ربیع الاول ۱۲۳۶ / ۳۱ برگ /
 [مخ ف: ۱-۲۱۲]^۶

۳۱. دوازده کلمه از تورات (ترجمه):

متفرقه / فارسی

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. رضا استادی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، ج ۲، ص ۷۲.

۳. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۴، ص ۱۱۴۸.

۴. <http://www.emamat.ir>

۵. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۶. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۴، ص ۱۲۰۸.

(الف) (یزد - وزیری ش: ۹۶۸/۲) / نسخ / قرن ۱۳ / برگ ۲ / [ف: ۷۹۵-۲]^۱

۳۲. رافعة التوهم:

شرح حدیث / فارسی

رافعة التوهم، این کتاب را در شرح برخی از روایاتی که مشعر به غلو در مورد اهل بیت علیهم السلام می باشد به نگارش درآورد.^۲

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۳

در مورد این رساله آقای جويا جهان بخش در مزدک نامه ۵ چنین گوید:

هزار جریبی رارساله فارسی مختصری نیز هست موسوم به رافعة التوهم که چونان تکمله ای از برای کاشف الغلو تألیف کرده و در آن به شرح بعضی مآثوراتی که به گونه ای غلو اشعار دارند پرداخته است دستنوشتی از این رساله را شیخ آقا بزرگ طهرانی در سامرا دیده و شناسانیده است افسوس می خورم که به تصویری از این رساله دسترسی نداشتم تا آن را نیز به همراه کاشف الغلو آماده چاپ کنم.^۴

(الف) (قم - طبسی ش: ۳۰۷/۷) / ابن شیخ محمد ارومیه ای / نسخ / ۱۲۳۶ / برگ ۲ / [مخ ف: ۲۲۲-۱]^۵

۳۳. رسائل:

گونگون / فارسی

(الف) (تهران - مجلس ش: ۱۷۹۳۳ ض) / بی تا / [د.ث.]

(ب) (تهران - مدرسه مروی ش: ۹۲۴) / ۱- اقناعیه؛ ۲- برهانیه جلیلیه فی تفصیل آل

محمد علی جمیع البریه؛ ۳- تحفة المجاور / بی تا / [ف: ۳۳۱]

۱. همان، ج ۴، ص ۱۲۷۱.

۲. <http://www.emamat.ir>

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. جويا جهان بخش، مزدک نامه ۵ (یادبود پنجمین سالگرد درگذشت مزدک کیان فر)، «ملا محمد کاظم هزار جریبی و دو رساله غلو ستیزانه اش»، ص ۷۸.

۵. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۵، ص ۵۳۱.

پ) (تهران - مدرسه مروی ش: ۹۵۲) / ۱ - اقناعیه؛ ۲ - برهانیه جلیلیه فی تفصیل آل محمد علی جمیع البریه؛ ۳ - تحفة المجاور / بی تا / [ف: ۳۳۱]

ت) (تهران - مجلس ش: ۴۵۲۷) / ۱ - رساله در توحید = توحیدیه؛ ۲ - جبر و اختیار؛ ۳ - کشف العدل و بین الفضل؛ ۴ - رساله اقناعیه؛ ۵ - برهانیه = جلیلیه فی ...؛ ۵ - برهانیه = جلیلیه فی ...؛ ۶ - تحفة المجاور ۷ - تحفة الاخیار؛ ۸ - رساله روحیه در کیفیت اخذ روح؛ ۹ - افلاکیه؛ ۱۰ - هدایة الغافلین؛ ۱۱ - تحفة بقیة الله؛ ۱۲ - چهل حدیث (ابعون حدیثا)؛ ۱۳ - رساله در وضو و نماز؛ ۱۴ - درر الاخبار و جواهر الآثار / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / نسخ / بی تا / ۲۷۱ برگ / [ف: ۱۲-۱۹۱]^۱

۳۴. روحیه در کیفیت اخذ روح:

کلام و اعتقادات / فارسی

یازدهم رساله روحیه است و آن زیاده بر سیصد بیت است.^۲

الف) (خوانسار - فاضل ش: ۲۶۵/۴ / نستعلیق / قرن ۱۲ / [ف: ۱-۲۴۴])

ب) (تهران - مجلس ش: ۴۵۲۷/۸) / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / نسخ / ۱۲۳۵ / ۱۵ برگ (۱۲۲-۱۳۷) / [ف: ۱۲-۱۹۵]

محلّ کتابت: کربلا، زبان: فارسی، سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۱۲۲-۱۳۷، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها که این رساله ای است مشتمل بر احوال روح...، انجام: گفت یا امیرالمؤمنین دل مرا زنده کردی باذن خدای تعالی و از جمله نقلهای غریبه که در این زمان ما واقع.^۳

پ) (قم - فیضیه ش: ۱۲۳۹/۴) / نسخ / ۱۲۳۷ / ۱۱ برگ / [ف: ۳-۷۲] شماره نسخه: ۱۲۳۹، رساله روحیه (۱۱ گ)، از همان هزار جریبی (منزوی جلد دو، ص ۷۹۶۹).^۴

۱. همان، ج ۵، ص ۶۸۵.

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۴. رضا استادی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، ج ۲، ص ۷۲.

ت) (قم - مرعشی ش: ۴۳۷۰/۳) / نستعلیق / بی تا / [ف: ۱۱-۳۷۱] به خط مؤلف است.

روحیه «۴۲ پ - ۵۶ پ» (اعتقادات - فارسی)
در احوال روح و معنی آن و کیفیت قبض و بقای آن در عالم برزخ، بنابراینچه در آیات و احادیث آمده مشتمل بر سه فصل بدین ترتیب:
فصل اول: در کیفیت انتقال روح از عالمی به عالم دیگر.
فصل دوم: در معنای روح.
فصل سوم: در ذکراعداد و افراد آن.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... این رساله ای است مشتمل بر احوال روح و معنی آن».
انجام: «تا آنکه قصه را نقل کردم پس آن رنج تمام شد».^۲

ث) تهران، مئی، ش: ۱۴۳۲۱-۵، عنوان و نام پدیدآور: روحیه [نسخه خطی] / محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی، وضعیت استنساخ: محمدصادق حاجی محمدعلی یزدی (به قرینه شماره ۸ مجموعه)، قرن ۱۳ق، آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله الطاهرین اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمهما که این رساله ایست مشتمل است بر احوال روح و معنی آن و کیفیت قبض آن... انجام: ... بحضرت امام رضا (ع) فرمود که این مهمان تو است او را بزوار برسان و آن حضرت مرا رسانید و غایب گردید و الله اعلم بالصواب، مشخصات ظاهری: برگ ۱۴۶ ب - ۱۶۳، (۱۸۹ برگ)، ۱۶ سطر: ۱۵۳x۹۳؛ قطع: ۱۴۵x۲۰۵، معرفی نسخه: رساله ای است در احوال روح و معنی آن و کیفیت قبض و بقای آن که با استفاده از آیات و احادیث بیان شده و مشتمل بر سه فصل است. فصل اول در

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۵، ص ۹۳۲.
۲. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱، ص ۳۷۰-۳۷۴.

کیفیت انتقال روح از عالم فنا بسوی عالم بقا، فصل دوم در معنای روح، فصل سوم در ذکر اعداد و افراد آن، زبان: فارسی.^۱

۳۵. سلمانیه:

متفرقه / فارسی

السلمانیة، فارسی در فضائل سلمان و ابی ذر و عمار و مقداد که از صحابی جلیل القدر رسول اکرم ﷺ و امیرالمؤمنین علیؑ می باشند.^۲
نام این رساله در دو فهرست که در کتابخانه طبسی می باشد نیامده است.

الف) (قم - طبسی ش: ۳۰۷/۹) / ابن شیخ محمد ارومیه ای کربلایی / نسخ / پنج شنبه ذیقعد ۱۲۳۶ / ۱۴ برگ (۱۰۵ پ- ۲۱۸ پ) / [مخ ف: ۱-۲۶۹]

ب) (قم - طبسی ش: ۱۱-۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / قبل از ۱۲۳۷ / ۱۳ برگ / [مخ ف: ۱-۲۶۹]^۳

۳۶. شبها واهیه:

در مرکز احیاء وجود دارد.

۳۷. عدلیه:

کلام و اعتقادات / فارسی

رساله عدلیه است مسمی به جبر و اختیار، و آن پانصد بیت است.^۴

تصویر نسخه های شماره ۴۵۲۷/۲ کتابخانه مجلس و ۴۳۷۰/۷ کتابخانه آیت الله مرعشی تهیه گردید و توسط حجت الاسلام علی قنبریان و آقای علی کریمی تصحیح گردیده و به چاپ رسید و احتمال می دهم که رساله جبر و اختیار نیز همین باشد زیرا هزار جریبی در رساله عدلیه گوید «مسمی گردانیدم این رساله را به رساله ی جبر و اختیار» و باید تحقیق بیشتری صورت گیرد.

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

2. <http://www.emamat.ir>

۳. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۶، ص ۱۸۷.

۴. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

الف) (تهران - مجلس ش: ۴۵۲۷/۲) / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / نسخ / ۱۲۳۵ / ۱۹ برگ (۱۱-۳۰) / ف [۱۲-۱۹۱]

تهران، ملی، ش: ۴۵۲۷/۲، عنوان و نام پدیدآور: رساله عدلیه / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، زبان اثر: فارسی، محل کتابت: کربلا، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، تاریخ کتابت: سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، آغاز: اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم بن محمد شفیع هزار جریبی عفی الله عن جرائمها، که یکی از اصول پنج گانه... انجام: بروفق شرع پس در آن وقت تمام میشود، نوع خط: نسخ.^۱

ب) (قم - مرعشی ش: ۴۳۷۰/۷) / نستعلیق / بی تا / [ف: ۱۱-۳۷۳] به خط مؤلف می باشد.

عدلیه («۱۰۰ پ-۱۲۲ ر») (اعتقادات - فارسی)

در اثبات عدل الهی که یکی از اصول پنجگانه دین می باشد طی بیان چهار مسئله مشکل که ضمن چهار فصل کوتاه بحث شده بدین ترتیب:

فصل اول: در مسئله جبر و اختیار و استطاعت.

فصل دوم: در قضا و قدر و مشیت.

فصل سوم: در سعادت و شقاوت و خیر و شر.

فصل چهارم: در هدایت و اضلال و توفیق و خذلان.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... یکی از اصول پنجگانه که اعتقاد به آن واجب است و تأمل

و تشکیک در آن کفر است».

انجام «و اصابه که آن کردن فعل است بروفق شرع پس در آن وقت تمام می شود شرع».^۳

۳۸. فوائد لطیفه:

کلام و اعتقادات / فارسی

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۷، ص ۴۵۱.

۳. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۱، ص ۳۷۰-۳۷۴.

الف) (قم - فیضیه ش: ۶/۱۲۳۹) / نسخ / ۱۲۳۷ / ۲۴ برگ / [ف: ۳-۷۲] شماره نسخه: ۱۲۳۹، رساله فوائد لطیفه (۲۴ گ)، آغاز: اما بعد... این کلمات چندی است در بعضی از فوائد نافع...، انجام: ... رجوع کن به رساله منته المغرورین حقیر...، نسخ ۱۲۳۷، ۱۷۷ گ.^۱

ب) (قم - طبسی ش: ۵/۵۵۷) / فایده یازدهم و بعد از آن چند سوال و جواب. / عبارات عربی نسخ معرب / قبل از ۱۲۴۶ / ۱۸ برگ / [مخ ف: ۱-۳۶۲]

پ) (قم - طبسی ش: ۳/۱۲۷۹) / نسخ / ۱۵ ذیحجه ۱۳۰۱ / ۳۷ برگ / [مخ ف: ۱-۳۶۱]^۲
۳۹. فهرست کتب:

فهرست / فارسی

الف) (قم - طبسی ش: ۱۵/۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / قرن ۱۳ / ۴ برگ / [مخ ف: ۱-۳۶۶] سال تحریر آن ۱۲۳۵ ق است. ساختار این فهرست همانند ساختار فهرست مصنفات علامه مجلسی به قلم میرمحمد حسین خاتون آبادی است.^۳

ب) (قم - طبسی ش: ۲/۴۷۱) / انجام ناقم / نسخ / بی تا / ۳ برگ / [مخ ف: ۱-۳۶۶]^۴ فهرست دوم نیز در مجموعه شماره ۴۷۱/۲ همان کتابخانه است. این فهرست به خط مؤلف، دارای قلم خوردگی و تصحیح و در آن دگرگونی ها در عناوین و افزوده هایی در شمار تالیفات و جزآن دیده می شود. تاریخ تحریر آن سالها پیش از نگارش فهرست پیشین است. در این مجموعه جز کتاب فهرست، چند کتاب از ملامحمد کاظم هزارجریبی آمده است که عبارتند از: توحیدیه، عدلیه مسمی به جبر و اختیار، برهانیه کوچک، دعائم الاسلام، محک الایمان، هدایة الغافلین، کاشف العدل، سلمانیة، منته الملحدین، کاشف الغلو، محک النبیین.

۱. رضا استادی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، ج ۲، ص ۷۲.
 ۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۷، ص ۱۲۱۶.
 ۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.
 ۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۷، ص ۱۲۴۹.

شیخ محمدکاظم هزار جریبی این فهرست را سال ۱۲۳۵ ق نگاشته و مجموعه کتابها و رساله های تألیفی خود را در آن ثبت کرده است.

در این فهرست نام اثر، شمارسطرها، موضوع آثار معرفی شده است. ساختار این فهرست همانند فهرست مصنفات علامه مجلسی به قلم میرمحمد حسین خاتون آبادی است.^۱ در کتاب جشن نامه آیت الله رضا استادی که به کوشش رسول جعفریان از سوی کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران در سال ۹۳ در ۱۰۸۰ صفحه منتشر شده است، مقاله ای از آقای علی اکبر صفری با نام «فهرست خودنوشت ملا محمد کاظم هزار جریبی» آمده است که دو فهرست خودنوشت آیت الله هزار جریبی که در کتابخانه طبسی (این کتابخانه در شهر قم بوده و نام دیگرش مکتبه امام رضا علیه السلام می باشد) موجود می باشد، در آن تصحیح و احیاء گردیده است.^۲

۴۰. کاشف العدل و بین الفضل:

کلام و اعتقادات / فارسی

پنجم رساله کاشف العدل است و آن تخمیناً هفتصد بیت است و حق آنست که اگر کسی رساله توحید و کاشف العدل را نبیند بروحدت و عدالت خدا ظنّ نیک به قضاء و قدر خدا اطلاع درست بهم نمی رساند.^۳

الف) (قم - طبسی ش: ۶۰۰/۹) / از اول تا آخر / نسخ روایات شریفه معرب / حدود ۱۲۲۴ / ۲۸ برگ / [ف مخ: ۱-۳۸۳]

ب) (تهران - مجلس ش: ۴۵۲۷/۳) / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / نسخ / ۱۲۳۵ / ۲۸ برگ (۵۸-۳۰) / [ف: ۱۲-۱۹۲]

تهران، مجلس، ش: ۴۵۲۷/۳، عنوان و نام پدیدآور: کاشف العدل / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، زبان اثر: فارسی، محل کتابت: کربلا، کاتب: شیخ محمد ارومی الاصل، تاریخ کتابت: سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، کمیت اثر: ۳۰ پ - ۵۸، آغاز: اما بعد چنین گوید بنده

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۳. همان، ص ۹۰۷-۹۱۹.

خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزارجریبی عفی الله عن جرائمها، که بهترین خصلتی که دلالت میکند بر کمال ایمان مومن آنست...، انجام: و آل آن حضرت را ذکر نکرد بآن مرد فرمود که ظلم نکن ما را در حق ما بگو اللهم صل علی محمد و اهل بیته، نوع خط: نسخ.^۱
 (پ) (قم - طبسی ش: ۵-۳۶۶) / نسخ / بی تا / ۲۳ برگ / [ف مخ: ۱-۳۸۳]^۲
 ۴۱. کاشف الغلو و هادی اهل العلو:

کلام و اعتقادات / فارسی

(الف) (قم - طبسی ش: ۶/۳۰۷) / ابن شیخ محمد ارومیه ای / نسخ / پنجشنبه ۳ شوال ۱۲۳۶ / ۷ برگ / [ف مخ: ۱-۳۸۴]

(ب) (مشهد - رضوی ش: ۷۱۵۵) / نسخ / ۱۲۳۶ / [الفبایی ف: ۴۵۵]

(پ) (قم - طبسی ش: ۱۳/۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / قبل از ۱۲۳۷ / ۶ برگ / [ف مخ: ۱-۳۸۳]^۳ نسخه شماره: ۱۳/۶۰۰ توسط آقای جويا جهان بخش تصحیح گردیده است و در کتاب مزدک نامه به چاپ رسیده است.^۴

۴۲. کنز الفوائد:

اخلاق / فارسی

کنز الفوائد یا کفایه منصوریه یا کفایه مجاهدیه، در موضوعات امامت و فواید دینی و اخلاقی نوشته شده که در نیمه جمادی الثانی ۱۲۲۲ به پایان رسانیده است.
 کنز الفوائد [۱۸/۱۶۱، کشف الاستان: ۴۷۶] به زبان فارسی است و جوامع و بدایع اخبار در آن مذکور است و آن زیاده برده هزار بیت است.^۵

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۸، ص ۳۷۲.

۳. همان، ج ۸، ص ۳۷۲.

۴. رجوع شود به: جهان بخش، جويا، ۱۳۹۱، ملا محمد کاظم هزارجریبی و دو رساله غلو ستیزانه اش، مزدک نامه ۵ (یادبود پنجمین سالگرد درگذشت مهندس مزدک کیان فر)، ناشر: انتشارات پروین استخری، به کوشش: پروین استخری و جمشید کیان فر، تهران، چ اول، ص ۵۱-۱۱۰.

۵. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

الف) (قزوین - امام صادق ش: ۱۷۷) / کامل / نسخ جلی / ۱۲۳۶ / ۲۵۲ برگ / [ف: ۱-
[۲۱۳

ب) (قم - مرعشی ش: ۲۹۳۰ / ... بن محمد ارومیه ای کربلائی / نسخ / ربیع الثانی
۱۲۳۷ / ۱۸۹ برگ / [ف: ۸-۱۲۴]

در فواید مختلف دینی و اخلاقی و اعتقادی که برای اثبات عقاید حقه گردآوری شده، و دارای یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه است و تألیف آن در سه ماه و نیم انجام شده و نیمه جمادی الثانی ۱۲۲۲ به پایان رسیده است.

فهرست ابواب چنین است:

مقدمه: ترک سخنان ناشایسته.

باب اول: دفع شبهات واهیة.

باب دوم: وجوب اجتناب از فتنه های مضله.

باب سوم: فرو گرفتن نعمت های حق جمیع خلق را.

باب چهارم: در عقل است.

باب پنجم: فضیلت علم.

باب ششم: در تفسیر آیه «وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً»^۱ است تا قول حق تعالی که فرموده است «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا»^۲.

باب هفتم: بعضی از منازل حضرت امیر (ع).

باب هشتم: قلیلی از فضائل حضرت امیر (ع).

باب نهم: اخباری چند در بزرگواری حق تعالی.

باب دهم: ذکر بعضی از عذابها که بر امم سابقه نازل شده.

باب یازدهم: ذکر قلیلی از اوصاف امام (ع).

باب دوازدهم: وجوب استعاذه به خداوند از شر شیطان.

خاتمه: در حقوق مسلمانان.

۱. بقره: ۸۰/۲.

۲. بقره: ۸۳/۲.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... این رساله ای است در ذکر قلیلی از فوائد متفرقه مهمه نافعہ برای برادران دینی».

انجام: «و حق را گرفتن در حال خوشنودی و در حالت غضب و تضرع به جناب مقدس الهی کردن بر هر حالی».

نسخ... ابن محمد ارومیه ای کربلایی ربیع الآخر ۱۲۳۷ عناوین و نشانی هاشنگرف، در حاشیه تصحیح شده است، روی برگه اول و قفنامه کتاب به تاریخ ربیع الاول ۱۲۷۰ دیده می شود، ۱۸۹ گ، جلد تیماج قرمز^۱

(پ) (قم - مرکز احیاء ش: ۳۵۰۸) / محمد کریم بن محمد سلیم همدانی / نسخ / سه شنبه ۱۲ رمضان ۱۲۴۹ / ۲۷۶ برگ / [محدث ارموی مخ: ۳-۱۱۶۷]

(ت) (قم - مرکز احیاء ش: ۳۵۸۲/۳) / علی اصغر بن ملا محمد حسین ایزئی سبزواری / نستعلیق / یکشنبه ۲۱ محرم ۱۲۵۲ / ۸۴ برگ (۱۳۹-۲۲۳ پ) / [محدث ارموی مخ: ۳-۱۱۶۷]

(ث) (قم - طبسی ش: ۳۶۶/۱) / نستعلیق / ۱۰ جمادی الاول ۱۲۹۱ / ۲۶۰ برگ / [ف مخ: ۴۰۰-۱]

(ج) (قم - فیضیه ش: ۱۰۰۶) / میر کریم / نسخ / ۱۲۹۹ / ۲۱۲ برگ / [ف: ۲-۸۷]

(چ) (تهران - مجلس ش: ۱/۱۳۱۹۵) / محمد حسن مشهدی راثی بن ملا محمد مهدی / نستعلیق / یکشنبه ۲۷ رمضان ۱۳۲۳ / [ف: ۳۶-۲۷۹]^۲ زبان اثر: فارسی، محل کتابت: کربلا.^۳

۴۳. گنج الشفاء و رافع الدعاء:

دعا / فارسی و عربی

رساله گنج الشفا که به زبان فارسی است و آن زیاده بر صد بیت است.^۱

۱. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۸، ص ۱۲۴-۱۲۵ و <http://www.emamat.ir>

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۸، ص ۸۲۹.

۳. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

الف) (قم - طبسی ش: ۱۰-۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ معرب / ۱۲۲۴ / ۳ برگ / [ف مخ: ۴۰۳-۱]^۲

۴۴. مجمع الفضایح لارباب القبایح:

متفرقه / عربی

مجمع الفضایح لأرباب القبایح في مطاعن أهل الجرائم، کتابی است در ۷ مطلب و خاتمه که در سال ۱۲۰۴ آن را به پایان رسانده است. ظاهراً این کتاب در مطاعن دشمنان اهل بیت علیهم السلام نوشته شده است. میرزا ابوالفضل نوری در کتاب شفاء الصدور فی شرح زیارت العاشور از این کتاب مطالبی را نقل می کند.^۳

مجمع الفضایح لارباب القبایح مطاعن خلفای ثلاثة است و آن هفت هزار بیت است.^۴
الف) (تهران - مجلس ش: ۲/۱۰۴۲۹) / نسخ / قرن ۱۳ / ۳۸ برگ / (۷۵ ب- ۱۱۳ الف) / [مختصر: ۷۲۳] ^۵ زبان اثر: عربی.^۱

۴۵. محبت نامه الهی:

عرفان و تصوف / فارسی

الف) (خوانسار - فاضل ش: ۳/۲۶۵) / نستعلیق / قرن ۱۲ / [ف: ۱-۲۴۴]^۶

۴۶. محک ایمان:

اخلاق / فارسی

هفتم رساله محک الایمان است و آن ششصد بیت است.^۸

الف) (قم - طبسی ش: ۲/۳۰۷) / نسخ / ۱۲۳۶ / ۳۰ برگ / [ف: ۲-۴۸۱]

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۸، ص ۹۶۴.

3. <http://www.emamat.ir>

۴. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۵. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۱۰۸.

۶. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۷. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۱۶۳.

۸. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

(ب) (قم - طبسی ش: ۵/۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / ۱۲۴۴ / ۲۸ برگ / [ف: ۲-۴۸۲]
 (پ) (قم - طبسی ش: ۳/۳۳۶) / نسخ / آخر جمادی الاول ۱۲۹۱ / ۳۱ برگ (۲۷۰-
 ۳۰۰) / [ف: ۲-۴۸۲]^۱

۴۷. محک النبیین فی شأن امیرالمؤمنین علیه السلام:

کلام و اعتقادات / فارسی

محک النبیین، این کتاب فارسی در باب امتحاناتی است که خداوند متعال از انبیاء و
 مرسلین علیهم السلام در مورد ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام گرفته است.^۲
 نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۳

(الف) (یزد - وزیری ش: ۵۶/۹۶۸) / نسخ / قرن ۱۳ / [ف: ۲-۷۹۶]
 (ب) (قم - طبسی ش: ۵/۳۰۷) / ابن شیخ محمد ارومیه ای کربلایی / نسخ / چهارشنبه
 ذیقعه ۱۲۳۶ / ۸ برگ / [ف: ۲-۴۸۲]

(پ) (قم - طبسی ش: ۱۴/۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / قبل از ۱۲۳۷ / ۱۱ برگ / [ف: ۲-
 ۴۸۳]^۴

۴۸ معارف الائمه:

حدیث / فارسی

معارف الائمه علیهم السلام، کتاب بزرگی است که در موضوع امامت و معارف ایشان در تاریخ
 ۱۲۲۲ نوشته شده است. عناوین کلی کتاب چنین است: ابواب علامات و صفات امام، ابواب
 علوم ائمه علیهم السلام، ابواب فضائل ائمه علیهم السلام، ابواب ولایت و حب و بغض ائمه، ابواب احتجاجات
 و دلائل در امامت.^۵

هزار جریبی در فهرست چنین آورده است:

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۱۸۷.

2. <http://www.emamat.ir>.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۱۸۷.

5. <http://www.emamat.ir>.

«وایضاً یک جلد از کتاب فارسی مسّی است به معارف ائمه به زبان فارسی است و آن دوازده هزار بیت است و در آن کتاب مذکور است فضائل همه امامان بر سبیل اشتراک و فضائل شیعیان و دوستان ایشان.»^۱

مرحوم علی دوانی در مفاخر اسلام، در مورد ایشان چنین آورده:
کتاب معارف الائمه او را استاد فقید علامه طهرانی بدین گونه می شناساند:
معارف الائمه از ملا محمد کاظم بن محمد شفیع استرآبادی هزار جریبی حائری شاگرد وحید بهبهانی و مدفون در صندوق نصب شده در رواق شریف حسینی است او این کتاب را در مجموعه ای از رسائلش که همگی به قلم اوست و در کتابخانه شیخ عبدالحسین طهرانی بوده از تالیفات خود دانسته است.

مؤلف ساکن محله ی النقیب کربلا بوده است او در سال ۱۲۲۳ از تالیف یکی از مجلدات کتاب بزرگش موسوم به معارف الانوار فراغت یافته و خود قبل از ۱۲۳۸ وفات کرده است چنان که کاتب جلد هفتم آن کتاب در احوال امام زمان (عج) تصریح به این مطلب نموده و گفته است: رحمة الله علیه. معارف الائمه او مجلدی بزرگ بوده و امروز در نجف نزد شیخ محمد تقی پسر شیخ محمد علی خراسانی است.^۲

و در صفحه بعد همان کتاب را معارف الانوار او دانسته و دو صفحه بعد می نویسد:
معارف الانوار فارسی است از ملا محمد کاظم بن محمد شفیع استرآبادی هزار جریبی شاگرد وحید بهبهانی و صاحب ریاض و مدفون در صندوق آنهاست او یکی از تصانیفش را در حدود ۱۲۲۰ نوشته و آن هشت مجلد است جلد دوم آن در فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام و آن هم سه جلد است من جلد سوم آن را ندیده ام.

او در کتاب دیگرش جواهر الاخبار در معجزات امام زمان عج را در سال ۱۲۲۳ نوشته و نسخه آن در مشهد نزد حاج شیخ عباس قمی است این جلد، جلد هفتم کتابش معارف است نسخه

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. محمد محسن آقا بزرگ تهرانی، الذریعه الی تصانیف الشیعه، ج ۲۱، ص ۱۸۹.

ای از آن هم در کربلا نزد شیخ محمد عطار است و آن را در سال ۱۲۳۸ بعد از وفات مؤلف نوشته است.»^۱

الف) (قم - مرعشی ش: ۴۸۹۷) / ابوالحسن بن دخیلعلی آقا کوچک / نسخ / سه شنبه ۱۷ رمضان ۱۲۳۹ / ۲۶۰ برگ / [ف: ۱۲-۳۶۱]^۲

در اخبار و روایاتی که در فضل ائمه معصومین (ع) و تفضیل آنان بر ملائکه و انبیاء و سایر خلائق و تعریف و نشانی های شیعیان آنان، روایت شده در این کتاب گردآوری شده است، با مطالب ورد و ایرادهایی از مؤلف با عنوان «مؤلف گوید».

عناوین کلی کتاب چنین است:

ابواب علامات و صفات امام.

ابواب علوم ائمه (ع).

ابواب فضائل ائمه (ع).

ابواب ولایت و حبّ و بغض ائمه.

ابواب احتجاجات و دلائل در امامت.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... افضل واجبات بر بنی آدم بعد از معرفت خدا و رسول

معرفت امام است.»

انجام: «و آن جماعت متفرّق شدند و من از خواب بیدار شدم.»

نسخ ابوالحسن ابن دخیلعلی آقا کوچک سه شنبه هفده رمضان ۱۲۳۹ در کربلا، عناوین و

نشانی هاشنگرف، جلد تیماج قرمز.

۲۶۰ گ^۳

۴۹. معارف الانوار:

فضایل و مناقب / فارسی

معارف الانوار، این کتاب مهمترین و بزرگترین کتابی است که ایشان تالیف نمودند در ۸

۱. همان، ص ۱۹۱

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۷۸۵.

۳. سید احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی،

ج ۱۲، ص ۳۶۱.

جلد خطی ۳. جلد آن یعنی جلد دوم و سوم و چهارم در رابطه با امیرالمؤمنین علیه السلام می باشد در ۱۰۰ باب، جلد دوم تا باب ۵۸ می باشد و جلد سوم تا باب ۸۳ می باشد که در فضائل و احکام و صد مورد از قضاوت آن حضرت می باشد و باقی مطالب در جلد چهارم آمده است. جلد هفتم این کتاب در مورد حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است و در این جلد بیش از ۸۰ معجزه از ایشان را نقل کرده است. تاریخ اتمام این جلد سال ۱۲۲۳ قمری می باشد.^۱

هزار جریبی در رساله عدلیه گوید:

«و بسیاری از اخبار عدل را در جلد اول معارف الانوار ذکر کردم.»

و در فهرست چنین آورده است:

«معارف الانوار به زبان فارسی است و فضایل حضرت امیرالمؤمنین - علیه السلام - است و آن مشتمل است بر بدو خلقت نور آن بزرگوار و ولادت او و احوال والدین او و آیاتی که در شأن او نازل شده است و نصوص امامت او و اخبار منقبت او و غرایب معجزاتی که از آن سرور به ظهور رسیده است و احکام غریبه که از آن حضرت صادر گردیده و سایر اخباری که متعلق به آن حضرت است از علو درجه او در قیامت و عدد آیات آن سی و دو هزار بیت است و جلد چهارم معارف الانوار در احوال حضرت فاطمه و حسنین - علیهم السلام - است. و آن هفده هزار بیت است.»^۲

و در جای دیگر چنین گوید:

«هشت مجلد آنها مستمی است به معارف الانوار که جلد اول آن توحید و عدل است و آن ده هزار بیت است و جلد دویم و سیّم آن فضایل حضرت امیرالمؤمنین - علیه السلام - است آن دو جلد، سی و دو هزار بیت است و جلد چهارم؛ احوال حضرت فاطمه و امام حسن و امام حسین - علیهم السلام - است و آن هجده هزار و پانصد بیت است و جلد پنجم؛ احوال حضرت امام زین العابدین و امام محمد باقر و امام جعفر صادق و امام موسی کاظم - علیهم السلام - است.»

1. <http://www.emamat.ir>

۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

السلام - است و آن پانزده هزار بیت است و جلد ششم احوال حضرت امام رضا و امام محمد تقی و امام علی النقی و امام حسن عسکری - علیهم السلام - است و آن نه هزار بیت است با قدری زیاده و جلد هفتم احوال حضرت صاحب الامر - علیه السلام - است و آن دوازده هزار بیت است و جلد هشتم معاد است و این هشت هزار بیت است.^۱

(الف) (قم - گلپایگانی ش: ۱/۷۷۷۵-۱۵۵۳۹) / از آغاز کتاب تا اواسط باب دوم / نسخ / قرن ۱۳ / ۸ برگ / [ف: ۸-۴۳۹۸]

(ب) (قم - مرعشی ش: ۱۰۸۸۶) / شامل فضایل حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام / قرن ۱۳ / [میراث شهاب-س ۹ ش ۲-۲۴]

(پ) (تهران - مجلس ش: ۵۵۷۶) / محمد بن حسن / نستعلیق متوسط / ۱۲۰۳ / ۱۸۴ صفحه / [۳۸-۱۷]

زبان اثر: فارسی، آغاز: ... بسمله. از حضرت صادق علیه السلام منقولست که فرمود که خلق نکرد خدای عز و جل چیز را که دشمنتر باشد بسوی او از آدم احمق زیرا که سلب نمود ازو محبوبترین چیزها را و آن عقل است و محمد بن سلیمان روایت کرده از پدرش و او از حضرت صادق علیه السلام گفت، انجام: ... ولیکن اینقدر ازو ماند برای موعظه هر کسی که بشنود و ببیند و السلام علی من اتبع الهدی کتبه ابن حسین محمد و غفرالله له و لوالدیه فی شهر ذی الحجه الحرام سنه ۱۲۰۳، در پشت برگ اول و آخر تملک شیخ نصرالله قاری مشهور قزوین به جوهر بنفش دیده می شود. دارای ده فصل در اصول عقاید و ۲۵ باب در فضایل علی (ع) از اخبار شیعه.^۲

(ت) (تهران - مجلس ش: ۲/۱۵۱۰۸) / عینعلی بن محمد ماراکانی / نسخ / ذیحجه ۱۲۳۵ / ۹۵ برگ (۶۸ الف-۱۶۳ ب) / [مختصر ف: ۷۷۰]

شماره بازیابی: ۲ / ۱۵۱۰۸، زبان اثر: فارسی، عنوان و نام پدیدآور: معارف الانوار / محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، محل کتابت: کربلا، کاتب: عینعلی بن محمد ماراکانی، تاریخ

۱. همان.

۲. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

کتابت: اول ذی حجه ۱۲۳۵، گ ۶۸-ر ۱۶۳ پ، آغاز: «بسمله الحمد لله رب العالمین پس این جلد سیم از کتاب... از تألیفات احقر عباد الله محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی... جوامع مناقب آن بزرگوار»، انجام: «میان کف مبارک او پر شد و آن را برای رسول خدا صلی الله علیه و آله آورد»، نوع خط: نسخ و نستعلیق با قلم متفاوت، این نسخه مطابق آنچه که در آغاز آن آمده جلد سیم از کتاب مذکور است که جلد دوم فضایل حضرت علی (ع) است.^۱

ث) (قم - طبسی ش: ۲۹۴) جلد اول، مشتمل بر اخبار توحید و عدل / عبد الرحیم بن حاجی فارسی / نسخ / ۱۲۳۶ / ۴۵۰ برگ / [ف: ۲-۵۱۱]

ج) (مشهد - رضوی ش: ۷۹۸۴) / جلد اول / حسین بن غلامعلی / نسخ / ۲۳ صفر / ۱۲۳۸ / ۴۶۱ برگ / [ف: ۱۴-۵۱۵]

چ) (قم - مسجد اعظم ش: ۱۶۵۳) / جلد دوم / نسخ جلی / بی تا / ۲۲۲ برگ / [ف: ۵-۲۰۴۲]

ح) (قم - مسجد اعظم ش: ۴۱۴/۲) / جلد دوم، فضائل و احکام قضاوت ها / نستعلیق زیبا / بی تا / ۳۲۳ برگ / [ف: ۵-۲۰۴۲]

خ) (قم - مرعشی ش: ۱۰۸۹۶) / نستعلیق / بی تا / ۲۷۲ برگ / [ف: ۲۷-۳۱۴]^۲
۵۰. معجزات:

فضایل و مناقب / فارسی

الف) (قم - فیضیه ش: ۱۲۳۹/۵) / نسخ / ۱۲۳۷ / ۳۸ برگ / [ف: ۳-۷۲]^۳ شماره نسخه: ۱۲۳۹، رساله ای در معجزات (۳۸ گ)، گویا از همان هزار جریبی و شاید بخش نخست تحفة الاخیار او (منزوی جلد دو، ص ۹۰۸) یا جزئی از معارف الانوار که در معجزات امامان نوشته و در جواهر الاخیار از آن یاد می کند.^۴

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۷۸۶.

۳. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۸۴۳.

۴. رضا استادی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، ج ۲، ص ۷۲.

۵۱. معراجیه:

کلام و اعتقادات / فارسی

الف) (تهران - مجلس ش: ۲/۱۳۱۹۵) / نستعلیق / ۱۴ جمادی الاول ۱۳۱۱ / [ف: ۳۶-۲۸۱] زبان اثر: فارسی.^۲

۵۲. مناظره امام صادق (ع) با زندیق:

حدیث / فارسی

الف) (قم - طبسی ش: ۴-۴۷۱) / نسخ / بی تا / ۳۴ برگ / [ف مخ: ۲-۵۲۹]^۳

۵۳. منبه الجهال علی وصف رئیس اهل الضلال:

عرفان و تصوف / فارسی

رساله منبه الجهال است که به زبان فارسی است و ردّ بعضی صوفیه و آن زیاده بر چهارصد بیت است.^۴

الف) (قم - مرعشی ش: ۳/۱۰۷۳) / ملا محمد حسن حرّی / نستعلیق / ۱۲۳۲ / [عکسی ف: ۳-۱۵۰]^۵

ب) تهران، ملی، ش: ۱۴۳۲۱-۵، عنوان و نام پدیدآور: منبه الجهال علی وصف رئیس اهل الضلال [نسخه خطی] / محمد کاظم بن محمد شفیع هزارجریبی، وضعیت استنساخ: محمد صادق حاجی محمد علی یزدی (به قرینه شماره ۸ مجموعه)، قرن ۱۳ق، آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد خیر خلقه و آله الطاهیرین اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم بن محمد شفیع هزارجریبی عفی الله عن جرائمهما که بهترین اعمال بعد از معرفت رب العالمین و حجت‌های او دوری کردندست ...

۱. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته‌های ایران (دنا)، ج ۹، ص ۸۷۱.
۲. پایگاه اطلاع‌رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.
۳. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته‌های ایران (دنا)، ج ۱۰، ص ۴۲.
۴. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.
۵. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته‌های ایران (دنا)، ج ۱۰، ص ۹۴.

انجام: ... و بان سبب دلش مرض بهمرسانده باشد او را بیش از این نیز فایده ندارد فزادهم الله مرضا و لهم عذاب الیم اللهم خذ بناصیتنا الی ما تحب و ترضی و لا تکلنا طرفة عین ابداء و ارحمنا فی الدنیا و الاخرة بحق محمد و اله الطاهرین و جاههم صل علی محمد و آله الطاهرین لعنة الله علی اعدائهم الی یوم الدین تمت و السلام، مشخصات ظاهری: برگ ۱۷۳ب-۱۸۹ (۱۸۹ برگ)، ۱۸ سطر: ۹۳x۱۴۰؛ قطع: ۱۴۵x۲۰۵، معرفی نسخه: رساله ای است در نکوهش حافظ و امثال وی که در آن مردم را از مطالعه دیوان وی برحذر داشته و بعضی از سروده‌های او را باطل می‌داند، توضیحات نسخه: نسخه بررسی شده گوشه پایین جلد شکسته و افتاده و لت پشت جلد از نسخه جدا است، برگهای ۱ تا ۴ پاره شده و نیمی از آنها جدا شده، آثار لکه در اوراق مشاهده و اوراق انتهایی نسخه از شیرازه جدا شده است، زبان: فارسی.^۱

پ) تهران، ملی، ش: ۳۲۱۴۹-۵، عنوان و نام پدیدآور: مجموعه: منبه الجهال، رساله تاریخیه، جدلیه، جبر و اختیار، برهانیه، اقناعیه، افلاکیه و... [نسخه خطی] / محمدکاظم بن محمد شفیع هزارجریبی.^۲

۵۴. منبه الملحدین فی رد الغالین:

نام این کتاب در دو فهرست موجود در کتابخانه طبسی نیامده است.^۳

الف) (قم - طبسی ش: ۳۰۷/۸) / ابن شیخ محمد ارومیه ای کربلای / نسخ / شوال ۱۲۳۶ / ۴ برگ / [ف مخ: ۵۳۵/۲]

ب) (قم - طبسی ش: ۶۰۰/۱۲) / از اول تا آخر / نسخ / ۱۲۳۷ / ۳ برگ / [ف مخ: ۲-۵۳۵] ^۴ نسخه شماره: ۶۰۰/۱۲ توسط آقای جويا جهان بخش تصحیح گردیده است و در کتاب مزدک نامه به چاپ رسیده است.^۵

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه ملی ایران.

۲. همان.

۳. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته‌های ایران (دنا)، ج ۱۰، ص ۹۵.

۵. رجوع شود به: جهان بخش، جويا، ۱۳۹۱، ملاحمد کاظم هزارجریبی و دورساله غلو ستیزانه اش، مزدک نامه ۵

منتخب نک: اوراد الحجاب (منتخب)

۵۵. وسیله النجاة:

اخلاق / عربی

رساله ایست در اخلاق و آداب اسلامی و عقاید با استناد به قرآن و احادیث اهل بیت - علیهم السلام .. نام این کتاب در دو فهرستی که در کتابخانه طبسی می باشد نیامده است.^۱
الف) (قم - مرعشی ش: ۵۲۵۷) / نسخ / ۱۲۴۰ / ۲۸۹ برگ / [ف: ۱۴-۵۲]^۲
در این فصول اخلاقی و اعتقادی به آیات و روایات استشهاد شده و دارای مطالب نیکومی باشد و بعضی از فصل ها مفصل است.

آغاز: «قال الله تعالى: وما خلقت الجنَّ والإنسَ إلا ليعبُدُون... وقال في عدّة مواضع بعدَ وصفِ الجنّةِ جزاءً بما كانوا يعملُون».

انجام: «قال رسول الله (ص) من سعادة الرّجل الولد الصّالح».

نسخ، ۱۲۴۰، عناوین و نشانی هاشنگرف، در حاشیه تصحیح شده و مختصری حاشیه نویسی دارد، روی برگگی قبل از کتاب تملک میرزا ابوالفضل تهرانی به تاریخ ۱۳۰۵ و روی برگه اول مُهر مقرنص وی دیده می شود، جلد تیماج قرمز، ۲۸۹ گ.^۳

۵۶. وضو و نماز:

فقه / فارسی

ب) (تهران - مجلس ش: ۴۵۲۷/۱۳) / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / نسخ / ۱۲۳۵ / ۷ برگ (۱۹۲-۱۹۹) [۱۲-۱۹۷]^۴

فارسی، محلّ کتابت: کربلا، سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۱۹۲ پ - ۱۹۹ پ، آغاز:

(یادبود پنجمین سالگرد درگذشت مهندس مزدک کیان فر)، ناشر: انتشارات پروین استخری، به کوشش: پروین استخری و جمشید کیان فر، تهران، چ اول، ص ۵۱-۱۱۰.

۱. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.

۲. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۱۰، ص ۱۰۵۲.

۳. سیّد احمد حسینی، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ج ۱۴، ص ۵۲.

۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۱۰، ص ۱۰۸۵.

الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی که این رساله مختصری است در آداب نماز و کیفیت آن...، انجام: در کتاب امالی روایت کرده است که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در قنوت و تبرعده از آن که سیصد مرتبه العفو میگفت این دعا میخواند سیدی سیدی هذه یدای، در پنج باب در آداب وضو و نماز.^۱
۵۷. هداية الغافلین:

اخلاق / فارسی

ششم رساله هدايت الغافلین است و آن پانصد بیت است.^۲

(الف) (قم - طبسی ش: ۶/۶۰۰) / از اول تا آخر / نسخ / ۱۲۲۴ / ۱۹ برگ / [ف مخ: ۲-
[۵۸۱

(ب) (تهران - مجلس ش: ۱۰/۴۵۲۷) / شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا / نسخ /
[۱۲۳۵ / ۲۱ (۱۴۹-۱۷۰) / [۱۲-۱۹۶]

فارسی، محل کتابت: کربلا، سه شنبه ماه رجب ۱۲۳۵ ق، گ ۱۴۹ پ - ۱۷۰، آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمدکاظم بن محمدشفیع هزار جریبی که این رساله ای است در مذمت بی فکری و ترک تعقل...، انجام: که من مردی ام که بسیار خست میکم از عمر خود از آن که ضایع گردد، مشتمل بر سه فصل. فصل اول در ذکر عرش، فصل دوم در عدد افلاک و فصل سیم در رجوع کردن به ساعت نجوم.^۳

هدایة الفرقان و دارية قرآن نک: هداية التنزیل.^۴

۱. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.
۲. رسول جعفریان، جشن نامه آیت الله رضا استادی، ص ۹۰۷-۹۱۹.
۳. پایگاه اطلاع رسانی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.
۴. مصطفی درایتی، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ج ۱۰، ص ۱۱۵۷.

منابع و مأخذ

قرآن کریم.

استادی، رضا، ۱۳۹۶ق، فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، قم.

آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، الذریعه الی تصانیف الشیعه.

جعفریان، رسول، ۱۳۹۳، جشن نامه آیت الله رضا استادی، قم، ناشر: مورخ با همکاری

کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران، چ اول.

جهانبخش، جويا، ۱۳۹۱، ملامحمد کاظم هزارجریبی و دورساله غلوستیزانه اش، مزدک

نامه ۵ (یادبود پنجمین سالگرد درگذشت مهندس مزدک کیان فر)، ناشر: انتشارات پروین

استخری، به کوشش: پروین استخری و جمشید کیان فر، تهران، چ اول، ص ۵۱ - ۱۱۰.

حسینی، سید احمد، ۱۳۷۱، فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله

العظمی مرعشی نجفی، زیر نظر: سید محمود مرعشی، قم، ناشر: کتابخانه عمومی حضرت آیت

الله العظمی مرعشی نجفی، چ اول.

درایتی، مصطفی، ۱۳۸۹، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا)، ویراستار: مجتبی درایتی،

تهران، نشر کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، چ اول.

دوانی، علی، ۱۳۸۱، مفاخر اسلام، تهران، ناشر: انتشارات مرکز اسناد و انقلاب اسلامی، چ

سوم.

موسوعة العلامة المرعشی، ۱۳۸۹، المجلد الثاني؛ الرسائل والمقالات، قم، مکتبه آية الله

العظمی المرعشی النجفی.

پایگاه اطلاع رسانی: <http://www.emamat.ir>

_____ : <http://manuscripts.ir>

_____ : کتابخانه ملی ایران.

_____ : کتابخانه مجلس شورای اسلامی.

